

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Економіки та менеджменту
Кафедра Економіки, підприємництва та туризму

Кваліфікаційна робота на
правах рукопису

УДК 33. 330.1:338.103

КОЦЮБКО ОЛЕНА ВАЛЕРІЇВНА
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
«Формування стратегії зростання прибутку
СФГ «Шателюк»»

051 «Економіка»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ О.В. Коцюбко

Керівник роботи

Ярмова Марина Іванівна

к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та туризму

Житомир – 2024

Висновок кафедри _____

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри _____

№ __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

_____

(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище ,ім'я, по батькові)

«__» _____ 20__ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Коцюбко Олена Валеріївна захистила

(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____

(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Коцюбко О.В. «Формування стратегії зростання прибутку СФГ «Шателюк» перший (бакалаврський) рівень, 051 «Економіка» Поліський національний університет, м. Житомир, 2024 р.

У дослідженні з'ясовано, що основою стратегії зростання прибутку є розроблені напрями діяльності суб'єкта господарювання у майбутньому. Здійснено оцінку прибутковості СФГ «Шателюк» та виявлено, що за 2021-2023 рр. у підприємстві є резерви зростання прибутку. Обгрунтовано стратегію зростання прибутку на підприємстві.

Ключові слова: прибуток, формування, витрати, стратегія, ефективність, прогноз.

ABSTRACT

Kotsyubko O.V. «Formation of the profit growth strategy of SFG «Shateluk» first (bachelor's) level, 051 «Economics» Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

The study revealed that the basis of the profit growth strategy is the developed directions of the business entity's activities in the future. An assessment of the profitability of SFG «Shatelyuk» was carried out and it was found that for 2021-2023 the company has reserves for profit growth. The strategy of profit growth at the enterprise is substantiated.

Key words: profit, formation, costs, strategy, efficiency, forecast.

ЗМІСТ

ВСТУП		5
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЇ ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	8
1.1.	Сутність прибутку як економічної категорії	8
1.2.	Механізм формування та розподілу прибутку на підприємстві	10
1.3.	Особливості формування стратегії зростання прибутку у підприємстві	13
РОЗДІЛ 2.	ОЦІНКА ПРИБУТКОВОСТІ СФГ «ШАТЕЛЮК»	15
2.1.	Організаційно-економічна характеристика підприємства	15
2.2.	Аналіз забезпеченості та ефективності використання ресурсного потенціалу у підприємстві	17
2.3.	Прибутковість СФГ «Шателюк»	19
РОЗДІЛ 3.	НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКУ СФГ «ШАТЕЛЮК»	23
3.1.	Стратегічні напрями зростання прибутку на підприємстві	23
3.2.	Формування інвестиційного проекту у підприємстві	27
3.3.	Економічне обґрунтування запропонованих заходів щодо удосконалення стратегії зростання прибутку СФГ «Шателюк»	30
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ		32
СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ		34
ДОДАТКИ		37

ВСТУП

Прибуток є ключовою економічною категорією та основною метою ведення бізнесу в Україні. На макрорівні він виступає як один з інструментів державного регулювання та важливий елемент впливу на зростання сукупного попиту в умовах обмеженого бюджету. Прибуток служить каталізатором економічного розвитку та структурних змін у системі відтворення економіки. Як активний і універсальний засіб державного регулювання, він зосереджує інтереси підприємств, окремих учасників економічної діяльності та різних секторів економіки.

Прибуток окремих підприємств суттєво впливає на обсяг фінансових ресурсів держави, включаючи бюджетні ресурси та фінанси господарюючих суб'єктів. Взаємозв'язок прибутку з макроекономічними показниками найяскравіше проявляється на всіх етапах руху ВВП: створення, розподілу та використання. Чим ефективніше працює підприємство, тим більше воно отримує прибутку, що зміцнює його економічний стан і позиції на ринку. Крім того, прибуток стимулює розвиток комерційного розрахунку та інтенсифікацію виробництва незалежно від форми власності. Наявність значного прибутку дозволяє підприємству своєчасно переорієнтовувати виробництво відповідно до вимог ринку, реконструювати його, придбавати нові, більш продуктивні засоби виробництва та передові технології. Це сприяє значному зростанню обсягу виробництва, покращенню якості продукції, скороченню витрат і досягненню високої конкурентоспроможності. Отже, прибуток виступає гарантом здатності підприємства продовжувати господарську діяльність без ризику банкрутства.

Стратегія формування, використання та зростання прибутку на підприємстві має певні особливості в умовах ринкової економіки. В Україні для суб'єктів господарювання питання розробки стратегії зростання прибутку є надзвичайно актуальними. Це обумовлює необхідність глибокого дослідження теоретичних основ стратегії зростання прибутковості підприємств та її впливу на темпи й пропорції суспільного відтворення. На сучасному етапі виникає необхідність науково-практичного підходу до аналізу та обґрунтування стратегії

щодо посилення ролі прибутковості вітчизняних підприємств у національній економічній системі.

Вагомий внесок у вирішення сучасних проблем зростання прибутку підприємств в системі забезпечення діяльності бізнес-структур зробили українські економісти, такі як В.Г. Андрійчук, О.Д. Василик, З.С. Варналій, З.М. Васильченко, С.Ф. Голов, В.І. Грушко, А.І. Даниленко, Л.І. Данилова, М.Я. Дем'яненко, О.Д. Заруба, М.Я. Коробов, А.М. Поддєрьогін, С.Ф. Покропивний, Н.М. Ушакова, С.І. Юрій та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка стратегії зростання прибутку СФГ «Шателюк». Досягнення мети дослідження вимагало вирішення наступних завдань: узагальнити теоретичні концепції прибутку та розкрити економічну природу стратегії його формування та розподілу на підприємстві; обґрунтувати й розробити методичні підходи до оцінки прибутковості підприємства; проаналізувати динаміку та структуру джерел формування прибутку на СФГ «Шателюк»; оцінити фактори, які впливають на прибутковість сільськогосподарських підприємств та розробити рекомендації щодо обґрунтування стратегії мобілізації резервів для зростання прибутку СФГ «Шателюк».

Об'єктом дослідження є формування стратегії зростання прибутку СФГ «Шателюк». Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та прикладних аспектів формування стратегії зростання прибутку у підприємстві.

У процесі дослідження застосовувались такі методи: статистичний, аналітичний, абстрактно-логічний, розрахунково-нормативний та інші.

Результати авторського дослідження апробовані у збірниках наукових праць:

1. Коцюбко О. В. Економічний зміст прибутку та стратегії його зростання на підприємстві. Наукові читання – 2024: зб. наукових праць працівників, докторантів, аспірантів та молодих вчених ННІ менеджменту, бізнесу і права Поліського національного університету. Житомир: Поліський національний університет, 2024. 228 с.

2. Коцюбко О. В. Формування стратегії зростання прибутковості підприємства. Студентські наукові читання – 2023: Збірник наукових праць Науково– практичної конференції «Студентські наукові читання – 2023» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. Житомир: Поліський національний університет, 2023. 316 с

Прибуток, як кінцевий фінансовий результат діяльності господарських суб'єктів, утворюється в результаті взаємодії багатьох чинників, як позитивних, так і негативних. Для сільськогосподарських підприємств проблема формування стратегії зростання прибутку є особливо актуальною, оскільки в останні роки спостерігається зниження ефективності господарської діяльності в аграрній сфері. Тому формування стратегії зростання прибутку сільськогосподарських підприємств через ефективніше використання всіх виробничих ресурсів є вкрай необхідним завданням.

Практична спрямованість дослідження полягає у визначенні напрямів зростання прибутку у сільськогосподарських підприємствах на прикладі запропонованої стратегії на СФГ «Шателюк». Кваліфікаційна робота має прикладний характер і містить рекомендації щодо зростання прибутку, які можуть бути застосовані при впровадженні запропонованих стратегій у сільськогосподарських підприємствах.

Інформаційною базою дослідження є праці українських та зарубіжних спеціалістів у сфері економіки підприємств, матеріали наукових конференцій, періодичні видання та статистична звітність підприємств.

Структура кваліфікаційної роботи відповідає методичним вимогам та містить три розділи, висновків і пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 26 сторінок тексту, включаючи 7 таблиць, 5 рисунків та 6 додатків. Список літератури містить 40 наукових джерел і займає 2 сторінки.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЇ ЗРОСТАННЯ ПРИБУТКУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

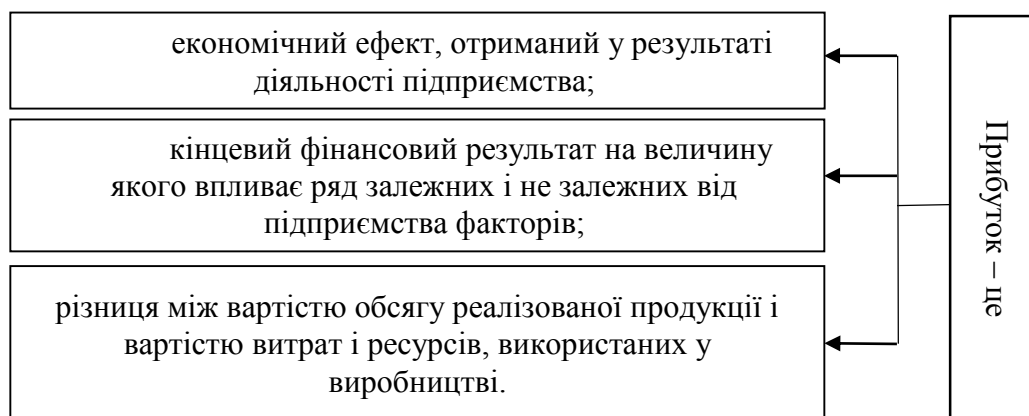
1.1. Сутність прибутку як економічної категорії

Прибуток є важливою економічною категорією і основною метою ведення підприємницької діяльності. Він відображає фінансовий результат роботи підприємства та найбільш повно демонструє ефективність виробництва, обсяг і якість продукції, продуктивність праці та рівень собівартості. Прибуток характеризує фінансовий результат підприємницької діяльності підприємства, від якого залежить його фінансово-майновий стан та загальна ефективність діяльності суб'єкта господарювання.

Численні дослідження і публікації українських та зарубіжних учених присвячено вивченню природи економічної категорії «прибуток». Однак варто зазначити, що немає загальної згоди з поміж економістів, як класичних, так і сучасних, щодо визначення категорії прибутку. Теорія прибутку залишається недостатньо розвиненою та містить суперечності. Водночас, поняття прибутку в економічній системі завжди визначається в контексті товарно-грошових відносин та еволюції власності. У більш ранніх наукових працях прибуток тлумачився як валовий дохід, розділений за індивідуалістичною системою на три складові: доходи від капіталу, землі та праці [21, с. 47]. Адам Сміт та Девід Рікардо вирізнили прибуток в особливу економічну категорію та досліджували її у тісному зв'язку з процесом нагромадження капіталу і факторами зростання суспільного багатства. У відміну від меркантилістів, які вважали, що прибуток формується в сфері обігу, та фізіократів, які пов'язували його з сільським господарством, Сміт стверджував, що джерелом прибутку є лише виробництво. [14, с. 89]. Чимало західних економістів при поясненні прибутку оперують концепцією трьох факторів виробництва, яку вперше висловив Ж.Б. Сей. Згідно з цією теорією, вартість утворюється завдяки внеску праці, землі та капіталу [22, с. 234]. Деякі дослідники аргументують, що прибуток виступає як одна з ключових категорій у товарному виробництві та відображає взаємовідносини,

що виникають у процесі суспільного виробництва. Інші вчені вбачають прибуток як додаткову вартість, що формується у процесі виробництва, тобто це вартість, яка створюється під час підприємницької діяльності понад вартість спожитих виробничих ресурсів та робочої сили. [26, с. 134]. Кількісне визначення прибутку вказує на різницю між загальним доходом, отриманим підприємством від продажу продукції, і сукупними витратами на її виробництво. Узагальнивши наукові підходи щодо економічної сутності прибутку, доцільно вказати на характерні йому особливості, які представлені на рисунку 1.1.

Рис. 1.1 Головні ознаки прибутку

Джерело: розроблено на основі джерел [3, 35, 38].

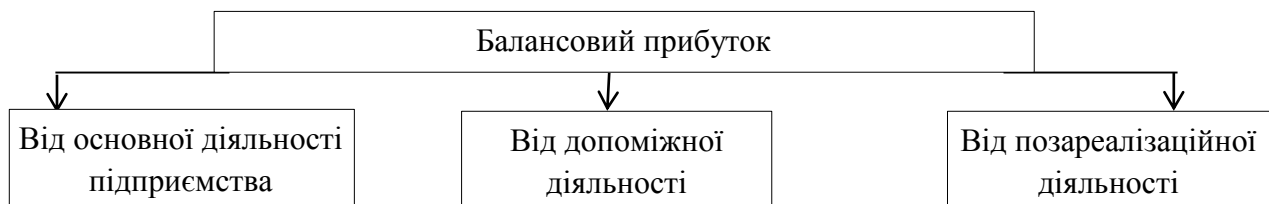
Враховуючи розглянуті основні характеристики прибутку, його концепцію в найбільш узагальненому вигляді можна сформулювати так, що у ринковій економіці, прибуток є основною метою функціонування кожного підприємства. Він є результатом успішного та ефективного ведення бізнесу, виражений у грошовій формі. Суть прибутку як економічної категорії більш повно розкривається через функції, які він виконує у господарській діяльності. Вчені-економісти виділяють п'ять основних функцій прибутку (дод. А).

Прибуток є тією економічною категорією, яка залежить від об'єктивних процесів, що відбуваються в суспільстві, у сферах виробництва та розподілу валового внутрішнього продукту. Формування загальної суми прибутку підприємства залежить від таких факторів, як результативність його фінансово-господарської діяльності, сфера діяльності, галузь господарства, та законодавчі

умови обліку фінансових результатів. Згідно з П(С)БО 3, у додатку А1 перераховано різні типи прибутку.

1.2. Механізм формування та розподілу прибутку на підприємстві

Загалом, формування загальної суми прибутку підприємства враховує декілька факторів: ефективність його фінансово-господарської діяльності, сфера та галузь його діяльності, а також умови обліку фінансових результатів, встановлені законодавством. Фінансові результати, включаючи прибуток чи збиток, обліковуються та визначаються для різних видів діяльності підприємства, таких як звичайна діяльність (включаючи операційну), інша звичайна діяльність, а також діяльність, пов'язана з виникненням надзвичайних подій [39, с. 8]. Загальна сума прибутку, отримана з усіх видів діяльності, складає балансовий прибуток (рис. 1.2).

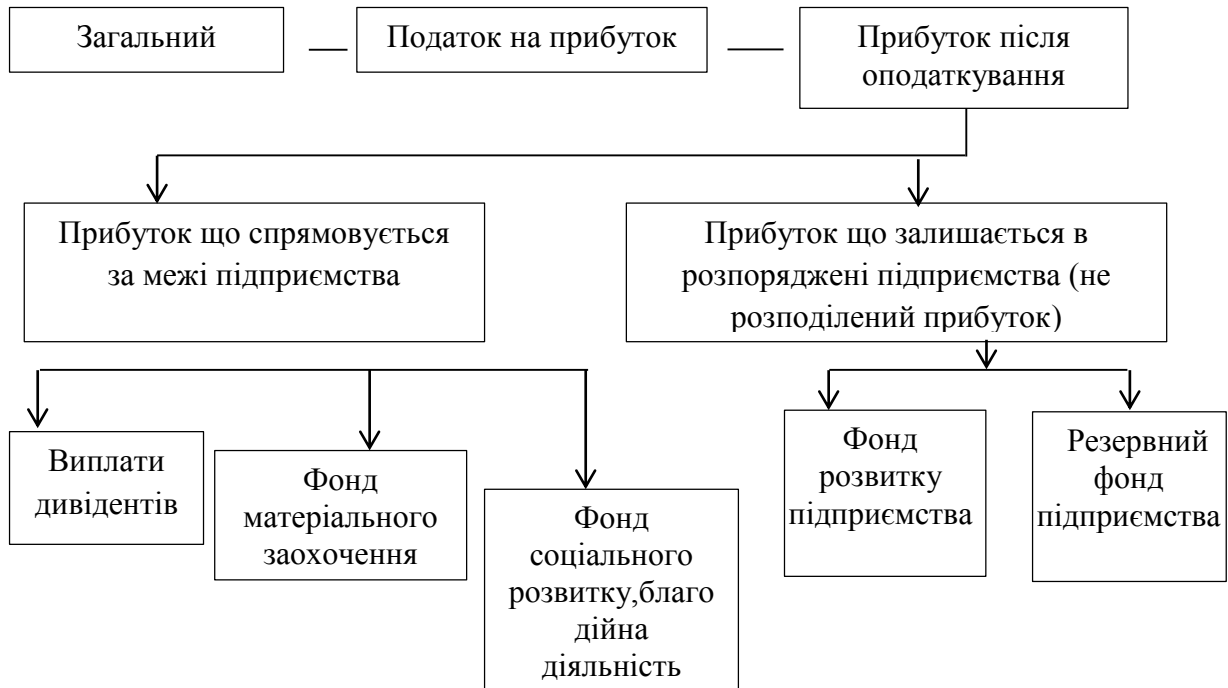
Рис.1.2. Балансовий прибуток

Джерело: розроблено на основі джерела [3, с. 207].

У формуванні стратегії фінансово-економічної політики підприємства велике значення має розподіл та використання отриманого прибутку як основного джерела для фінансування інвестиційних потреб і задоволення економічних інтересів власників. Загальний прибуток оподатковується згідно з чинним законодавством, якщо становить 30%. Чистий прибуток, що залишається після оподаткування, розподіляється відповідно до положень статуту підприємства. Цей прибуток поділяється на дві частини (рис. 1.3).

Частина прибутку, що спрямовується за межі підприємства у вигляді виплат власникам підприємства, персоналу (як стимулюючий захід), на соціальну підтримку та благодійність.

Частина прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства, є фінансовим джерелом для його розвитку і спрямовується на розширення виробництва, інвестиційну діяльність і формування резервного фонду для компенсації непередбачених відхилень [2,с.56].

Рис. 1.3 Схема використання прибутку підприємства

Джерело: розроблено на основі джерела [18, с. 168].

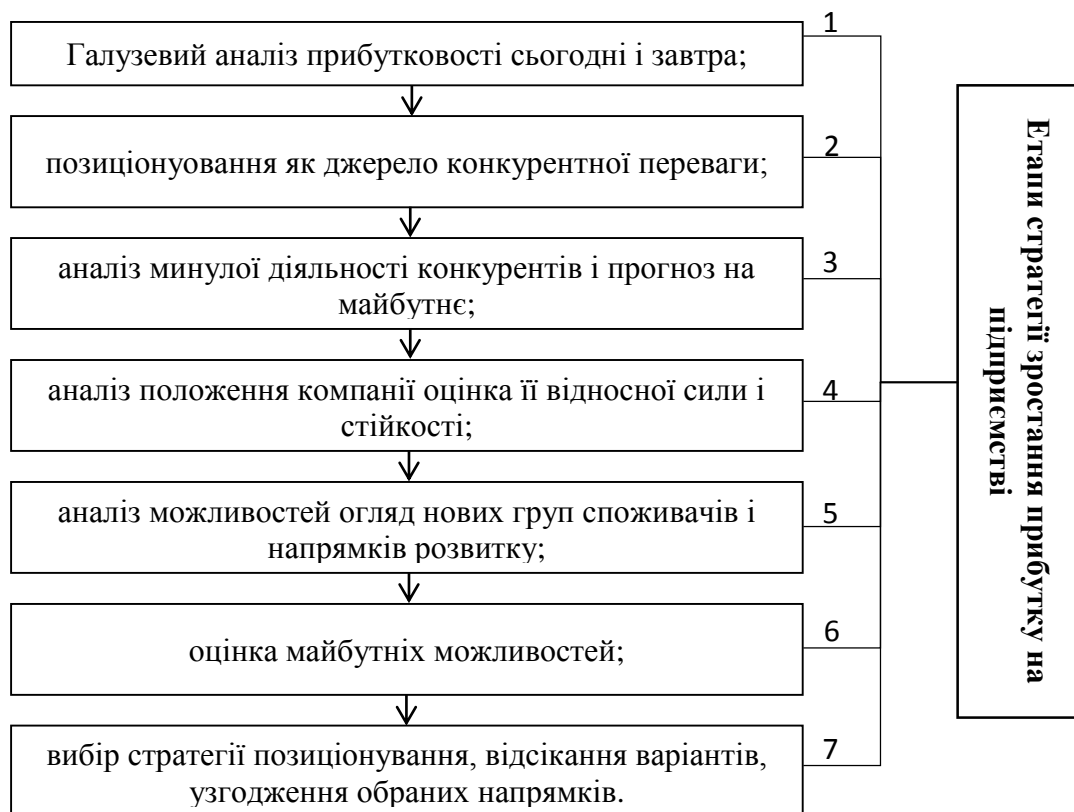
Ключем до виживання підприємства є його стійкість на ринку. Щоб забезпечити ефективне функціонування та розвиток підприємства, необхідна стійкість у грошовому потоку, достатня для розрахунків з постачальниками, кредиторами, працівниками, місцевими органами влади та державою. Після виконання всіх розрахунків і зобов'язань також важливий прибуток, обсяг якого має бути, принаймні, не менший за запланований. За таких умов, набуває актуальності проблема формування стратегії для зростання прибутковості суб'єкта господарювання, яка повинна відповідати місії підприємства, його цілям, завданням, можливостям та потенціалу. Тому важливим є врахування всіх особливостей внутрішніх та зовнішніх факторів, які можуть впливати на зміни прибутковості в майбутньому, негативно чи позитивно впливати на економічний розвиток підприємства. Прибуток прямо відображає загальну ефективність діяльності підприємства, що визначається зміною доходів, рівнем витрат та оптимальним використанням ресурсів під час виробничого процесу.

1.3. Особливості формування стратегії зростання прибутку у підприємстві

Величина прибутку є основним показником, який відображає фінансовий стан підприємства і визначає рівень рентабельності його продажів та активів, оборотність активів, потік коштів та привабливість для інвесторів. Розмір прибутку напряму залежить від обсягу виручки, тому при формуванні стратегії зростання прибутку підприємства дані показники необхідно розглядати в комплексі. Розрахунок загального прибутку має важливе значення для аналізу та господарської діяльності, оскільки прибуток є об'єктом оподаткування; методи розрахунку наведені у додатку А2.

Розвиток підприємства нерозривно пов'язаний із визначенням та реалізацією стратегії та тактики формування, збільшення та розподілу прибутку. Стратегія зростання прибутку підприємства сприяє маніпулюванню трьома змінними, які визначають його рентабельність: 1) прискоренням оборотності товарів; 2) зменшенням витрат; 3) підвищенням норми прибутку через підвищення цін [1-2, 6]. Цілі розвитку підприємства та визначальні фактори між собою тісно пов'язані. Якщо головною метою є задоволення потреб у накопиченнях для виробничого розвитку, тоді ключовими факторами стають структура реалізації товарів і послуг, рівень торговельних надбавок, цінова політика, обсяг, структура та ефективність використання ресурсного потенціалу і розмір прибутку. У випадку, коли пріоритетним є забезпечення стабільного положення підприємства на ринку, це досягається завдяки забезпеченню стабільних відносин з постачальниками, банками та іншими контрагентами (кількість проданих товарів, ціна за одиницю) і достатньому рівню прибутку [10]. Якщо основною метою є задоволення інтересів власника майна, ключовими факторами, які забезпечують досягнення цієї мети, є обсяг власних та залучених оборотних коштів та їх ефективне використання, а також розмір прибутку. У випадку, коли підприємство визначає соціальне споживання та соціальний розвиток колективу як першочергову мету, головними факторами, які слід використовувати для досягнення цієї мети, стають витрати, чисельність та склад

використовуваних робочих ресурсів, норми державного регулювання (норми та нормативи відрахувань у різні фонди соціального захисту населення та інше), а також розмір прибутку. Всі наведені цілі та фактори взаємопов'язані і взаємозалежні та приймаються до уваги за розробки стратегії формування та зростання прибутку на підприємстві. Стратегія визначає напрямок розвитку та встановлює конкретні дії, які підприємство планує здійснити [11, 13]. У практиці використовуються різноманітні підходи до розробки стратегії на підприємстві, такі як аналіз галузевої прибутковості, конкурентне позиціонування, стратегічні наміри та розробка сценаріїв майбутнього розвитку суб'єкта господарювання (дод. А3). Процес розробки стратегії зростання прибутку включає застосування наступних етапів (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Стратегія зростання прибутку на підприємстві

Джерело: розроблено автором на основі джерела [13, с. 52].

Отже, оцінка стратегії не обмежується оцінкою окремих її аспектів.

Успішна стратегія зростання прибутку на підприємстві не копіює стратегію конкурентів. Мета стратегії зростання прибутку полягає у забезпеченні стійкості позицій підприємства, тому висока рентабельність інвестицій, терміни їх окупності є надійними показниками його успіху.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ СФГ «ШАТЕЛЮК»

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Селянське фермерське господарство «Шателюк» розташоване у селищі Волосів, Бердичівському районі Житомирської області.

Основним напрямом діяльності є: вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Метою господарства є задоволення потреб населення в якісній сільськогосподарській продукції та забезпечення підприємств переробної промисловості сільськогосподарською сировиною.

Площа сільськогосподарських угідь, що перебувають у володінні СФГ «Шателюк», становить 2356 гектарів, а ріллі - 2270 гектарів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

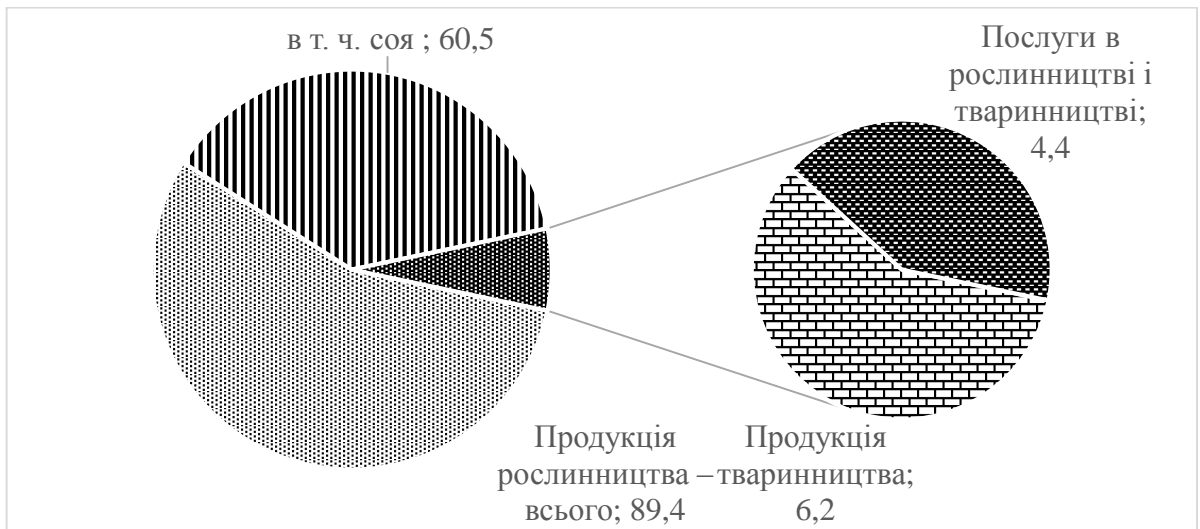
Склад і структура земельних угідь СФГ «Шателюк»

Вид угідь	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2023 р. до 2021 р.	
	га	%	га	%	га	%	га	%
Загальна земельна площа	2382	100,0	2400	100,0	2356	100,0	-26	98,9
Всього сільськогосподарських угідь, з них:	2382	100,0	2400	100,0	2356	100,0	-26	98,9
рілля	2197	92,2	2200	91,6	2270	96,3	73	103,3

Джерело: розраховано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

За даними таблиці видно, що загальна земельна площа скоротилася на 26 га. та, водночас, площа ріллі зросла на 73 га (або на 3,3%). Така ситуація пояснюється залученням ріллі до збільшення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції. Обсяги виробництва та структура товарної продукції за 2021-2023 рр. наведено у таблиці 2.2.

За даними таблиці видно, що СФГ «Шателюк» віддає перевагу виробництву продукції рослинництва, яка у середньому за 2021-2023 рр. складає – 89,4% (дод. Б). Стратегічною культурою господарства залишається соя. Проте, галузь тваринництва зазнає скорочення на 4,2 %. Фермер у нинішніх умовах господарювання виробляє ту сільськогосподарську продукцію, яка потребує менших затрат та приносить більші прибутки.

Рис. 2.1. Структура товарної продукції СФГ «Шателюк», %

Джерело: розраховано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

Більше того, у 2023 році середня чисельність працівників становила 56 осіб. З кожним наступним роком обсяг чистого доходу та чистого прибутку на підприємстві зростає.

2.2 Аналіз забезпеченості та ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства

З точки зору короткострокової перспективи, фінансовий стан підприємства оцінюється за допомогою показників ліквідності та платоспроможності. Під фінансовим станом розуміється сукупність показників, які вказують на здатність підприємства врегулювати свої боргові зобов'язання. Аналіз фінансового стану може бути корисним для підприємства, сприяючи підвищенню ефективності стратегічного планування. Докладний аналіз фінансового стану допоможе виявити як поточні, так і потенційні внутрішні слабкості організації, а також порівняти її стан з конкурентами (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

**Оцінка забезпеченості та ефективності використання виробничих ресурсів
СФГ «Шателюк»**

Показник	Од. виміру	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р. %
Загальна вартість активів (майна)	тис.грн	14221	18001	17416	122
Вартість необоротних активів	тис.грн	9742	13442	13181	135
Вартість оборотних (мобільних) активів	тис.грн	4479	4559	4235	95
Дебіторська заборгованість	тис.грн	1836	2094	2088	114
Власний капітал	тис.грн	8754	12165	12347	141
Середньооблікова чисельність працівників	осіб.	63	61	56	-7
Фондоозбросність	тис. грн	138,2	202,5	214,9	76,7
Фондозабезпеченість	тис. грн	3,65	5,14	5,10	1,45
Фондовіддача	тис. грн	6,18	5,30	5,45	-0,73
Фондоємність	тис. грн	0,16	0,19	0,18	0,02
Коефіцієнт обороту оборотних засобів	-	12,02	14,37	15,50	3,48
Тривалість 1 обороту оборотних засобів	днів	30,37	25,40	23,55	-6,82
Вартість основних засобів:	тис.грн	8706	12351	12039	3333
• Залишкова					
Знос основних засобів	%	45,6	41,3	43,9	-1,7
Коефіцієнт співвідношення:	х	2,18	2,95	3,11	143
• необоротних і оборотних активів					
• оборотних і необоротних активів					
Норма прибутку	%	6,13	5,77	7,58	1,45

Джерело: розраховано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

З таблиці 2.3 видно, що загальна вартість активів підприємства збільшилась на 22% протягом аналізованого періоду, досягнувши 17416 тис. грн. у 2023 році в порівнянні з 14221 тис. грн. у 2021 році. Розглядаючи зміни у вартості необоротних активів, відзначається, що протягом вказаного періоду вона зросла на 35%, становлячи 13181 тис. грн. у 2023 році в порівнянні з 9742 тис. грн. у 2021 році. Це можна вважати позитивними показниками для діяльності підприємства.

За 2021-2023 рр. збільшилась кількість виробленої валової продукції на 1 середньорічного працівника на 37,6 % або на 317,44 тис. грн. (дод. Б1). Розрахунки показали, що за 2021-2023 рр. на підприємстві спостерігається тенденція збільшення урожайності зернових та зернобобових на 13,2 ц або в 1,5 рази. Негативним є підвищення собівартості продукції, що певним чином

впливає на рентабельність сільськогосподарського виробництва (дод. Б2). Проаналізувавши дані додатку Б3 можна зробити висновок, що протягом 2021-2023 рр. загальні показники економічної ефективності виробництва продукції тваринництва зазнали значного зменшення.

Перейдемо до оцінки економічного стану підприємства. Економічний стан підприємства визначається його рентабельністю, оборотністю капіталу, фінансовою стійкістю та зміною структури джерел фінансування, а також його здатністю врегулювати боргові зобов'язання. Господарська діяльність підприємства пов'язана з виробництвом та обміном матеріальних і нематеріальних благ у формі товару.

За здійсненим аналізом можна зробити висновок, що протягом розглянутого періоду фінансовий стан СФГ «Шателюк» є стабільним, і спостерігається тенденція до підвищення економічного рівня підприємства. Стійкий фінансовий стан компанії в умовах ринку в значній мірі зумовлений її підприємницькою активністю (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

**Основні показники господарської діяльності
СФГ «Шателюк», тис. грн**

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р., (+,-)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	53842	65515	65634	11792
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт)	37426	49044	50093	12667
Валовий прибуток	16416	16471	15541	-875
Інші операційні доходи	1246	826	1249	3
Адміністративні витрати	2516	2401	2603	87
Витрати на збут	14377	13920	12953	-1424
Фінансовий результат від операційної діяльності	809	976	1234	425
Чистий прибуток	809	976	1234	425

Джерело: розраховано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

Представлені дані свідчать про підвищення ефективності господарської діяльності підприємства у період з 2021 по 2023 роки. Зокрема, чистий дохід від реалізації продукції зріс на 11792,0 тис. грн. Втім, зростання собівартості реалізованої продукції призвело до зменшення валового прибутку на 875 тис.

грн. Загалом, чистий прибуток зріс на 425 тис. грн за рахунок зменшення витрат на збут на 1424 тис. грн.

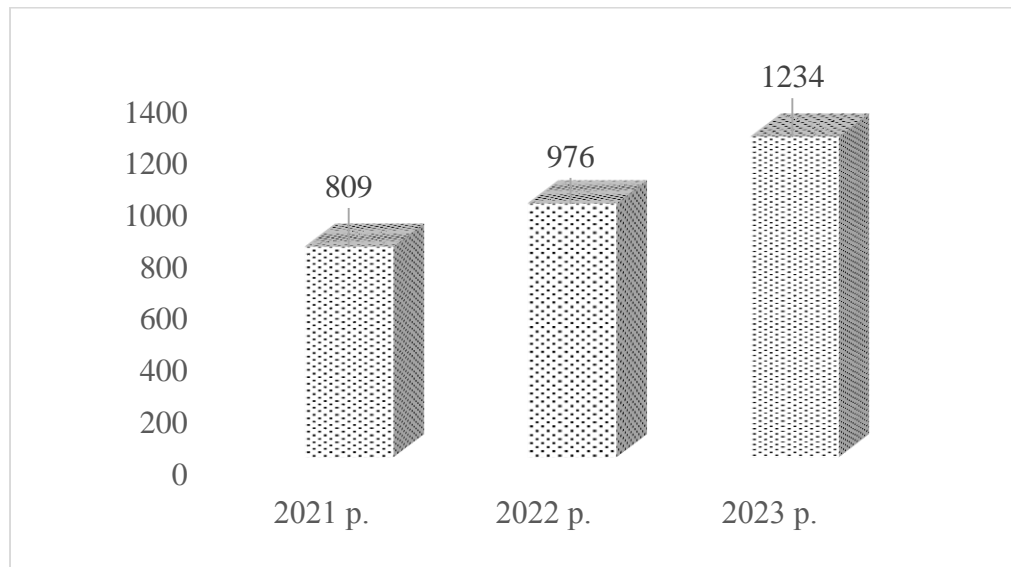
Отже, після проведення фінансово-економічного аналізу СФГ «Шателюк» можна зробити висновок, що господарство є прибутковим та має високий виробничий потенціал для його зростання. Проте, обґрунтування стратегічних напрямів зростання прибутку вимагає розгляду сучасного механізму формування та розподілу прибутку на підприємстві.

2.3 Аналіз прибутковості СФГ «Шателюк»

Можливість використання прибутку як показника ефективності виробництва ускладнюється унікальними характеристиками підприємства, які впливають з особливостей його продукції, технологічного процесу та методів планування витрат. Важливість прибутку полягає в його використанні для оцінки фінансових результатів господарської діяльності. З одного боку, прибуток стає джерелом фінансових ресурсів для розвитку виробничого потенціалу підприємства, а з іншого боку, він в значній мірі залежить від ступеня його використання. Перехід до ринкових умов господарювання змінює процес формування собівартості і прибутку від реалізації продукції, а також вдосконалює методи обліку виробничих витрат і фінансових результатів діяльності.

Формування прибутку підприємства піддається впливу різноманітних факторів. Деякі з них, такі як ефективність використання оборотних засобів, основних фондів і витрат, були проаналізовані в попередніх розділах.

Після аналізу динаміки формування прибутку у СФГ «Шателюк» можна зробити висновок, що до доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) включається сума цін продажу всієї реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг за звітний період, виробництво і реалізація яких є об'єктом усіх видів діяльності підприємства відповідно до його установчих документів. Динаміка чистого доходу СФГ «Шателюк» за 2021-2023 роки представлена на рисунку 2.2.

Рис. 2.2. Динаміка чистого прибутку СФГ «Шателюк», тис. грн.

Джерело: побудовано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

Найбільший чистий дохід був зафіксований у 2023 році - 1234 тис. грн. У порівнянні з 2021 роком, у 2022 році чистий дохід був менше на 258 тис. грн, а у порівнянні з 2023 роком - на 425 тис. грн.

У таблиці 2.5 представлена методика факторного аналізу доходу від операційної діяльності та її реалізації для Селянського фермерського господарства «Шателюк».

Таблиця 2.5

Методика факторного аналізу прибутку від операційної діяльності у СФГ «Шателюк», тис. грн

Показник	Позначення	2021 р.	2023р.	Формула	Вплив факторів
Валовий прибуток	ВП	16416	15541	Δ ВП	0,95
Інші операційні доходи	ІОД	1246	1249	Δ ІОД	100,2
Адміністративні витрати	АВ	2516	2603	- Δ АВ	103,5
Витрати на збут	ВЗ	14377	12953	- Δ ВЗ	0,90
Інші операційні витрати	ІОВ	-	-	- Δ ІОВ	-
Фінансові результати від операційної діяльності (збиток)	ФРод	809	1234	Δ ФРод	152,5

Джерело: розраховано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

У практичній роботі підприємств зазвичай прогнозування ефективності господарської діяльності полягає у вивченні майбутніх показників, таких як рентабельність реалізованої продукції, прибутковість капіталу та трансформація капіталу (дод. Б4-Б6).

У таблиці 2.6 представлені зміни у доході Селянського фермерського господарства «Шателюк».

Таблиця 2.6

Динаміка зміни чистого доходу від рентабельності реалізованої продукції, прибутковості капіталу, трансформації капіталу СФГ «ШАТЕЛЮК» за період 2021-2023 рр.

Рік, квартал	Чистий дохід (Y), тис. грн.	Рентабельність реалізованої продукції $R_0=x_1$	Прибутковість капіталу (ROA = x_2)	Трансформації капіталу $K_{тр} = x_3$
2021	53842	5,7	4,3	76,4
2022	65515	2,3	1,2	52,6
2023	65634	3,2	1,3	67,5

Джерело: розраховано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

Підвищення рентабельності реалізованої продукції, прибутковості капіталу та коефіцієнта трансформації призведе до зростання доходу підприємства у 2023 році на 1065,17 млн. грн порівняно з 2021 роком.

Таким чином, керівництву підприємства важливо негайно розробити економічну стратегію для збільшення прибутковості. Суть економічної стратегії полягає в науково обґрунтованому плані управлінських дій, спрямованих на підвищення ефективності операційної, інвестиційної, фінансової та інших видів діяльності підприємства. При розвитку підприємства керівники підрозділів, головні економісти та спеціалісти різних рівнів повинні приділяти все більше уваги вирішенню стратегічних проблем, що впливають з перспектив розвитку Селянського фермерського господарства «Шателюк».

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ЗРОСТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СФГ «ШАТЕЛЮК»

3.1. Основні заходи підвищення прибутковості підприємства

Основними стратегічними напрямками є: жорстка економія всіх ресурсів, відновлення доходу, скорочення витрат, фінансова ефективність, зовнішньоекономічна діяльність, диверсифікація підприємства та вдосконалення системи управління. З цих стратегічних напрямків впливають критерії збільшення прибутку, такі як: зниження собівартості продукції, збільшення обсягу продажу, підвищення доходу, розширення частки ринку, підвищення оборотності оборотних коштів.

Необхідно розробити програму практичних заходів, тому ми пропонуємо стратегічні напрямки для збільшення прибутку, зображені на рисунку 3.1.

**Рис 3.1. Стратегічні напрями зростання прибутку
СФГ «ШАТЕЛЮК»**

Джерело: власні дослідження.

Послідовність обґрунтування стратегії СФГ «Шателюк» наведено у дод. В.

За допомогою PEST-аналізу оцінено вплив зовнішнього середовища на діяльність підприємства СФГ «Шателюк» (додаток В1) та на основі SWOT-аналізу виявимо ті сильні і слабкі сторони, які потребують найбільшої уваги і

зусиль з боку підприємства (додаток В2). Оцінюючи можливості, слід зважити на їх потенційну привабливість і ймовірність їх реалізації, а також те, чи заплановані вигоди можуть перевершити ймовірні втрати внаслідок реалізації можливостей.

З даними додатку Б3 видно, що лише ячмінь ярий та кукурудза на зерно відносяться до області «Зірки», та приносять стійкий прибуток. Складаючи новий продуктовий портфель підприємства слід орієнтуватись на найбільш перспективні товари. Більша частка продукції сільськогосподарського підприємства ТОВ «Фаворит-Агро» відноситься до «Дійних корів» (пшениця озима, гречка, овес та м'ясо свиней). Продукти, що класифікуються до «Дійних корів», безсумнівно перспективні, тому що перебувають на зрілих ринках. Перспектива звичайно незначна, однак виручка від реалізації даних видів товарів відносно значна. У даному випадку, стійкий приплив коштів забезпечують такі види продукції, як: ячмінь ярий та кукурудза на зерно (дод. Б4-Б5).

Отже, виберемо два найбільш перспективні продукти для підприємства. У даному випадку найбільш перспективними є продукти ячмінь ярий та кукурудза на зерно (дод. Б6).

Отримана в результаті аналізу по методу БКГ продуктова стратегія виявляється дуже привабливою (дод. В7), оскільки дозволяє за рахунок зняття з виробництва не дуже перспективних продуктів перетворити один з продуктів з «Знаків питання» в незаперечну «Зірку». Такий стратегічний хід дозволить сільськогосподарському підприємству завоювати міцне місце на ринку сільськогосподарської продукції і можливо отримати необхідні кошти для розкручування нових (на даній стадії відкинутих) продуктів, але це вже питання майбутніх розробок стратегічних ліній. Однак необхідно відзначити, що на практиці потрібно з обережністю ставитися до отриманих результатів і виробляти багаторазову їх перевірку, розглядаючи різні варіанти майбутньої стратегії (з метою виключення втрачених можливостей).

Проаналізувавши дані рисунку можна зробити висновок, що сільськогосподарська продукція підприємства ТОВ «Фаворит-Агро» розміщена

не рівномірно. Так, кукурудза на зерно, ячмінь ярий та соя потрапили до квадрату «Б», який характеризується високою привабливістю ринку, тобто: високою конкурентоспроможністю, вигідним становищем на ринку. Це в свою чергу відповідає «Зіркам» та «Стратегії агресивне зростання». Тому значну увагу необхідно сконцентрувати на підтриманні конкурентних переваг даних видів продукції за допомогою розширення виробництва та інвестицій в даний портфель товарної продукції.

Сільськогосподарська продукція, яка потрапила до п'ятого квадрату, незважаючи на те, що дана зона характеризується незначним ринком збуту та нестійкими конкурентними позиціями, все ж таки потребує необхідного розвитку. І в такому випадку підприємство може скористатись таким показником, як досвід роботи в даній сфері. Отже, рекомендується проводити стратегію підтримання даного асортименту продукції, уважно слідкувати за динамікою ринку, та на її основі переходити до стратегії розвитку товару, чи стратегії диверсифікації.

Для побудови матриці відібрані типові критерії оцінки основних показників та занесемо їх додаток В8. На основі отриманих зважених оцінок ключових критеріїв побудуємо вектор в системі координат SPACE (дод. В9).

З даних рисунку видно, що вектор розвитку ТОВ «Фаворит-Агро» направлений на стратегію зростання прибутку. Дана стратегія має певні альтернативи: інтенсифікація, диверсифікація, інтеграція, та техніко-технологічний розвиток. В результаті проведеного комплексного аналізу стану діяльності СФГ «Шателюк» було виявлено, що підприємство має можливість щодо покращення та розширення власної інфраструктури.

На основі комплексного аналізу та визначення основних цілей сільськогосподарського підприємства побудуємо «дерево ціле» (дод. В10).

Для СФГ «Шателюк» важливу роль відіграють такі цілі, як: зростання прибутковості діяльності; справедлива винагорода персоналу; виконання соціальних зобов'язань; задоволення потреб споживачів; створення

конкурентних переваг; завоювання ринку; використання найновішої техніки та технології виробництва продукції.

В основу організації стратегічної діяльності підприємства повинен бути покладений процес розробки і реалізації стратегії, представлений в дод. В11.

Використовуючи прогнози попиту та збуту споживачів, менеджер виробництва планує обсяг та структуру виробництва, визначає витрати на виробництво. Менеджер зі збуту розробляє стратегії забезпечення виробництва факторами виробництва та розраховує витрати на збут. Менеджер з фінансів формує систему фінансових показників та прогнозує фінансову звітність.

Стратегія зростання прибутку (дод В 12) доводить, що підприємство з меншими витратами отримує прибуток, ніж його конкуренти, і його цінова політика стає більш гнучкою. Низькі витрати створюють перевагу серед постачальників, утруднюють входження на ринки. Лідерство у сфері витрат може бути використане для отримання значної частки ринку, розширення виробничих потужностей, жорсткого контролю витрат, зниження числа клієнтів, витрат на дослідження, сервіс, рекламу.

Використання обсягів виробництва, кошторисів, нормативів та прогнозних показників дозволяє створити стратегію зростання прибутку, яка відображена на дод. В12. Таким чином, при прийнятті управлінських рішень необхідно враховувати різні аспекти діяльності підприємства, такі як економічний, соціальний, організаційний, політичний, правовий та інші.

Отже, головною метою СФГ «Шателюк» є отримання прибутку та вироблення якісної, конкурентоспроможної продукції. Для покращення свого фінансового добробуту підприємство повинне збільшувати обсяги випуску продукції; знижувати витрати на виробництво та реалізацію продукції; покращувати умови праці своїх робітників, заохочувати їх працю як матеріально, так і в не грошовій формі; контролювати розміри кредиторської та дебіторської заборгованості; ефективніше використовувати наявні основні засоби; з максимальною віддачею використовувати потенціал, що є у його розпорядженні, включаючи фінансові ресурси; вміти найдоцільніше розміщувати одержаний

раніше прибуток за для досягнення оптимального ефекту; проводити модернізацію технологічного устаткування.

3.2. Формування інвестиційного проекту у підприємстві

Після аналізу економічного стану підприємства СФГ «Шателюк» було виявлено, що воно має потенціал для покращення та розширення своєї виробничої інфраструктури. Оскільки вирощування озимого жита є перспективним напрямком діяльності підприємства, його слід підтримати інвестиційною діяльністю. Однак, з урахуванням низької рентабельності підприємства, такі інвестиції будуть здійснюватися за рахунок кредиту. Враховуючи неможливість використання іпотечного кредиту через неможливість землі як об'єкту застави та високий ступінь зносу наявної техніки і будівель, банк не прийматиме їх в якості застави. Таким чином, підприємство планує залучити кредит за допомогою поручителя, який візьме на себе гарантії.

Для забезпечення високої якості продукції необхідно придбати нове обладнання та модернізувати існуюче. Впровадження нових технологій спрямоване на покращення якості продукції, зменшення витрат сировини та матеріалів, підвищення продуктивності праці та збільшення екологічності продукції. Крім того, планується вдосконалення існуючих технологій для економії матеріалів та сировини, а також підвищення продуктивності праці. Для реалізації цих заходів необхідно провести проектні роботи та придбати необхідне обладнання.

З урахуванням перспективного напрямку інвестиційної діяльності СФГ «Шателюк» необхідно визначити обсяг робіт, необхідний комплекс інвестицій та запланувати джерела їх фінансування. Таким чином, проведемо розрахунок потреби в інвестиціях для покращення та розширення виробничої інфраструктури (табл. 3.1).

Переорганізація інженерно-технічної служби підприємства має бути спрямована на інтеграцію економічних інтересів всіх сторін - від виробника до споживача. Для швидкого здолання технологічного відставання необхідно

активізувати дослідницько-конструкторські роботи щодо прискорення технічного оновлення процесів виробництва. Купівля нових технічних засобів та технологій може стати найшвидшим способом досягнення цієї мети, спрямованої на підвищення продуктивності виробництва сільськогосподарської техніки. Важливо також розглянути можливість виробництва всіх комплектуючих на внутрішніх заводах, що дозволить досягти бажаного результату та створити додаткові робочі місця.

Таблиця 3.1

Порівняльна вартість зарубіжної та вітчизняної техніки

Марка трактора	Характеристика	Середня ціна, тис грн
Джон Дір-8120 (США)	Колісний просапний, двигун 170 к. с.	1411,2
Джон Дір-8400 (США)	Колісний просапний, двигун 260 к. с.	1124,0
ХТЗ-1631 (Україна)	Колісний просапний, двигун 161 к. с.	430,4
ХТЗ-17021 (Україна)	Колісний просапний, двигун 180 к. с.	432,3
Т-150К (Україна)	Колісний просапний, двигун 165 к. с.	420,8

Джерело: власні дослідження.

Слід зауважити, що зарубіжна техніка є значно дороговартісною, ніж вітчизняні аналоги, в декілька разів. Запасні частини для іноземних машин також відзначаються вищою ціною. Отже, кошти, які витрачаються на закупівлю та обслуговування іноземної техніки, можна витратити на кілька вітчизняних машин. При цьому враховуючи, що вітчизняні машини у 2-3 рази менш продуктивні, вони все одно економічно вигідніші в кінцевому результаті [21, с. 4].

Результати порівняння витрат на збирання зернових культур за допомогою комбайнів «Домінатор Мега 204», «Домінатор Мега 208» і «Дон-1500 Б», що експлуатуються на одному сільськогосподарському підприємстві або навіть на машинно-технологічній станції, підтверджують проведені розрахунки (дод. В13). За результатами розрахунків видно, що собівартість збирання з гектара зернових культур комбайном «Дон-1500 Б» становить від 1,45 до 1,67 разів менше, ніж у випадку німецьких комбайнів «Домінатор». Ефективність використання іноземних комбайнів досягається лише в разі їх використання в

складі збирально-транспортних загонів, які пересуваються з півдня на північ і збирають зернові на площах у 3-5 разів більших, ніж в окремому підприємстві чи регіоні.

Прагнення до переоцінки ефективності іноземних тракторів та позичання для їх закупівлі призвели до недообґрунтованих покупок без відповідного забезпечення причіпними та начіпними машинами для виконання технологічних процесів та операцій. Було припущено, що техніко-економічні характеристики іноземних тракторів дозволять досягти високої ефективності в їх використанні, включаючи їх агрегування з вітчизняними сільськогосподарськими машинами. Однак, ці сподівання не підтвердилися, як свідчать наведені розрахунки (див. табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Порівняльна характеристика виконання механізованих робіт вітчизняною і зарубіжною технікою

Вид робіт	Трактор “Джон Дір-8400”	Собівартість, грн/га	Трактор Т-150 в	Собівартість, грн/га
Оранка	ПЛН-7-35 ГШ-8-35	1840,3	ПЛН-5-35	1410,4
Дискування	БДТ-7	1200,3	БДТ-7	1160,5
Суцільна культивування	2 КПС-4	1180,1	КПС-4	1170,0
Сівба	Джон Дір-1710	1350,3	СЗ-3,6	1220,2

Джерело: власні дослідження.

Коли іноземні трактори агрегуються з вітчизняними машинами, вони втрачають свої техніко-економічні переваги, і їх рівень використання мало відрізняється від рівня використання вітчизняних аналогічних тракторів. Завдяки значно нижчим цінам вітчизняних машин можна виконувати механізовані роботи з меншими витратами.

Для досягнення високої продуктивності та економічності імпортованих технічних засобів необхідно відповідно готувати поля, застосовувати сучасні технології та вирощувати високоврожайні культури. Проте виконання цих умов у поточних економічних умовах в Україні в найближчі роки малоймовірно. На

додаток, слід враховувати, що зарубіжна техніка мало пристосована до нашого клімату та агрегування з нашими машинами.

Таким чином, використання імпортової техніки не завжди дає очікувані результати, а масове використання її в поточних умовах є не вигідним. Значно кращі результати можна отримати, використовуючи кошти на сучасну вітчизняну сільськогосподарську техніку та придбання колісного трактора Т-150 К з двигуном потужністю 165 к.с. та колісного трактора ХТЗ-17021 з двигуном потужністю 180 к.с. (Україна). За підрахунками, це обійдеться господарству у 1425,0 тис. грн., плюс монтажні та пусконаладжувальні роботи у сумі 12,0 тис. грн., а також витрати на навчання персоналу у розмірі 10000 грн. Товарно-матеріальні запаси, такі як високоякісні добрива та елітне насіння, за підрахунками економістів підприємства, складуть 545,0 тис. грн. Отже, загальний розрахунок потреби господарства в інвестиціях наведено у додатку В14).

Відділ селекції на підприємстві має намір постійно проводити селекційні дослідження, вивчати попит споживачів, враховувати їх зауваження та побажання щодо якості та зовнішніх характеристик виробів, що випускаються. Як уже згадувалося, на придбання сучасного обладнання планується виділити 1425,0 тис. грн. з резервного капіталу. Монтажні та пусконаладжувальні роботи, а також навчання персоналу підприємства також можна здійснити за рахунок власних коштів.

За вищенаведеною таблицею, з державного бюджету планується виділити дотацію в розмірі 30,0 тис. грн. Щодо проектних робіт з інтенсифікації виробництва та інших організаційних витрат, таких як удосконалення структури управління (створення диспетчерської служби, її інформаційне забезпечення), керівництво підприємства планує здійснити їх за рахунок інвестиційних кредитів банків на суму 100 тис. грн.

3.3. Економічне обґрунтування запропонованих заходів щодо удосконалення стратегії зростання прибутку СФГ «Шателюк»

Реалізація нових проектів на підприємстві є ключовим етапом його розвитку. Досліджуване підприємство має значні ресурси, але обмежені фінансові можливості. Тому для втілення проекту необхідні додаткові кошти у сумі 2262,0 тис. грн. Зважаючи на відсутність власних джерел фінансування, планується залучення зовнішнього капіталу у формі зовнішнього кредиту під 22,25% річних (дод. В.15). Здійснимо обчислення прибутку за чотири роки. Отримані дані зведемо у таблицю 3.5. Прибуток - це сума грошових коштів, які отримує підприємство від продажу продукції, надання послуг та виконаних робіт за поточними цінами (дод. В16).

Середня річна врожайність озимої пшениці на господарстві складає 32 центнерів з гектара, що дасть можливість СФГ «Шателюк» реалізувати 300 тонн продукції з 250 гектарів посівної площі. У наступні роки передбачається збільшення обсягу реалізації за рахунок впровадження технології вирощування озимого жита та підвищення його врожайності.

Експлуатаційні витрати - це витрати виробництва, пов'язані з підтримкою у працездатному стані використовуваних систем, машин та устаткування. Планується використати кошти, отримані у кредит, на придбання посадкового матеріалу, необхідної техніки для виробничого процесу, а також на закупівлю інших потрібних матеріалів. Витрати на техніку оцінюються у 1265 тис. грн., а витрати на сировину та інші експлуатаційні витрати розраховуються(дод. В16). Основна частина витрат під час вирощування озимого жита припадає на придбання насіння, дизельного пального, добрив та гербіцидів.

Після розрахунку всіх експлуатаційних витрат, виручки від реалізації та прибутків і податків проведемо аналіз потоку готівки, який представлено в таблиці 3.7. За даними таблиці, у перший рік виплати боргу та нараховані відсотки складають 19674 грн., а в останній – 5908 грн. Аналізуючи прибуток, можна помітити, що при поступовому погашенні зобов'язань прибуток

господарства зменшується, але проект залишається беззбитковим. Зменшення частки прибутку пояснюється значним зростанням експлуатаційних витрат.

Таблиця 3.7

Розрахунок потоку готівки СФГ «Шателюк»

Показник	2025 р.	2026 р.	2027 р.	2028 р.
Виручка від реалізації, тис. грн	2340,0	2540,0	2740,0	2940
Експлуатаційні витрати, тис.грн	1265,0	1318,0	1397,5	1424,0
Валовий прибуток, тис.грн	1075	1222,0	1342,5	1516
Бюджетні відрахування, тис. грн	316,0	361,0	314,0	275,5
Чистий прибуток, тис.грн	759,0	961,0	1028,5	1241,0
% по кредиту, тис.грн	196,7	145,9	119,8	89,50
Сума кредиту, тис. грн	263,0	328,0	408,8	420,0
Прибуток після виплати кредиту, тис. грн.	299,3	487,1	512,6	731,5

Джерело: власні дослідження

Аналізуючи потоки готівки господарства, можна провести прогноз щодо того, за який час проект повністю окупиться, тобто, протягом якого періоду господарство повністю погасить свої боргові зобов'язання і сплатить відсотки по отриманим кредитам перед кредитором.

Згідно з даними таблиці, видно, що кредит, необхідний для втілення проекту, буде погашений протягом трьох років. Крім того, в 2023 році господарство очікує чистий прибуток від реалізації озимого жита у розмірі 731,5 тис. грн.

Підсумовуючи проведені розрахунки, можна зробити висновок, що впровадження даного інвестиційного проекту з вирощування озимої пшениці у СФГ «Шателюк» є доцільним з економічної точки зору і сприятиме поліпшенню стану виробничої інфраструктури, матеріально-технічного забезпечення і транспортного обслуговування. Низькі витрати на впровадження, швидкий термін окупності, висока рівень рентабельності та ефективне використання робочої сили - це ті критерії, які зроблять цей проект прибутковим.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Стратегія формування, використання та зростання прибутку на підприємстві має певні особливості в умовах ринкової економіки. В Україні для суб'єктів господарювання питання розробки стратегії зростання прибутку є надзвичайно актуальними. Це обумовлює необхідність глибокого дослідження теоретичних основ стратегії зростання прибутковості підприємств та її впливу на темпи й пропорції суспільного відтворення. На сучасному етапі виникає необхідність науково-практичного підходу до аналізу та обґрунтування стратегії щодо посилення ролі прибутковості вітчизняних підприємств у національній економічній системі.

Головною метою СФГ «Шателюк» є отримання прибутку та вироблення якісної, конкурентоспроможної продукції. Для покращення свого фінансового добробуту підприємство повинне збільшувати обсяги випуску продукції; знижувати витрати на виробництво та реалізацію продукції; покращувати умови праці своїх робітників, заохочувати їх працю як матеріально, так і в не грошовій формі; контролювати розміри кредиторської та дебіторської заборгованості; ефективніше використовувати наявні основні засоби; з максимальною віддачею використовувати потенціал, що є у його розпорядженні, включаючи фінансові ресурси; вміти найдоцільніше розміщувати одержаний раніше прибуток за для досягнення оптимального ефекту; проводити модернізацію технологічного устаткування.

Реалізація нових проектів на підприємстві є ключовим етапом його розвитку. Досліджуване підприємство має значні ресурси, але обмежені фінансові можливості. Тому для втілення проекту необхідні додаткові кошти у сумі 2262,0 тис. грн. Зважаючи на відсутність власних джерел фінансування, планується залучення зовнішнього капіталу у формі зовнішнього кредиту під 22,25% річних. Середня річна врожайність озимої пшениці на господарстві складає 32 центнерів з гектара, що дасть можливість СФГ «Шателюк» реалізувати 300 тонн продукції з 250 гектарів посівної площі. У наступні роки

передбачається збільшення обсягу реалізації за рахунок впровадження технології вирощування озимого жита та підвищення його врожайності.

Підсумовуючи проведені розрахунки, можна зробити висновок, що впровадження даного інвестиційного проекту з вирощування озимої пшениці у СФГ «Шателюк» є доцільним з економічної точки зору і сприятиме поліпшенню стану виробничої інфраструктури, матеріально-технічного забезпечення і транспортного обслуговування. Низькі витрати на впровадження, швидкий термін окупності, висока рівень рентабельності та ефективне використання робочої сили - це ті критерії, які зроблять цей проект прибутковим.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Акулюшина, М., Дискіна, А., & Кедик, В. (2024). Напрями стратегічного розвитку виробничих підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-57>
2. Борисенко В., Борисенко Д. Оптимізація виробництва та моделювання виробничих витрат у фермерських господарствах. *Економіка АПК*. 2024. № 31(1). С. 10-18. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202401010>.
3. Вовк О. М., Ковальчук А. М., Комісаренко Я. І., Джулай А. В. Прибуток та рентабельність як детермінанти розвитку підприємства. *Modern Economics*. 2020. № 21(2020). С. 37-44. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V21\(2020\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V21(2020)-06).
4. Гавловська Н., Закусило В, Рудніченко Є., Брецько Н. Сучасні підходи до управління розвитком підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. №3 (318). С. 75–81. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-318-3-11>
5. Гетман О. Як відновити аграрну галузь. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/15/698035/>
6. Гладкова А.О. Стратегічний розвиток підприємства в умовах глобальної конкуренції. *Економіка і організація управління*. 2019. № 4 (36) С. 198–209. DOI 10.31558/2307-2318.2019.4.19
7. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Іванчик Т. В. Фактори впливу на формування прибутку підприємств. *Modern Economics*. 2019. № 14(2019). С. 81-86. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V14\(2019\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V14(2019)-13).
8. Жовтяк, Г., Серьогіна Д., & Жовтяк, А. (2023). Напрями підвищення прибутковості діяльності будівельних підприємств. *Економіка та суспільство*, (50). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-29>
9. Іванова, В. М. (2023). Економічна дипломатія як механізм забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*, (4(22), 147-155. [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-4\(22\)-147-155](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-4(22)-147-155)
10. Іванова, В. М. (2023). Моделювання та програмування розвитку системи діяльності органів публічної влади у сфері зовнішньоекономічної безпеки України. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*, (3(21), 154-168. [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-3\(21\)-154-168](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-3(21)-154-168)
11. Козлова І. М., Велика О. Ю., Козлов Н. В. Особливості стратегічного розвитку підприємств в умовах воєнного стану. 2023. *Бізнес Інформ* № 5. С 134–140. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-5-134-140>
12. Коломієць, Т., & Фурдик, О. (2024). Напрями стратегічного управління витратами сільськогосподарських підприємств. *Економіка та суспільство*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-113>

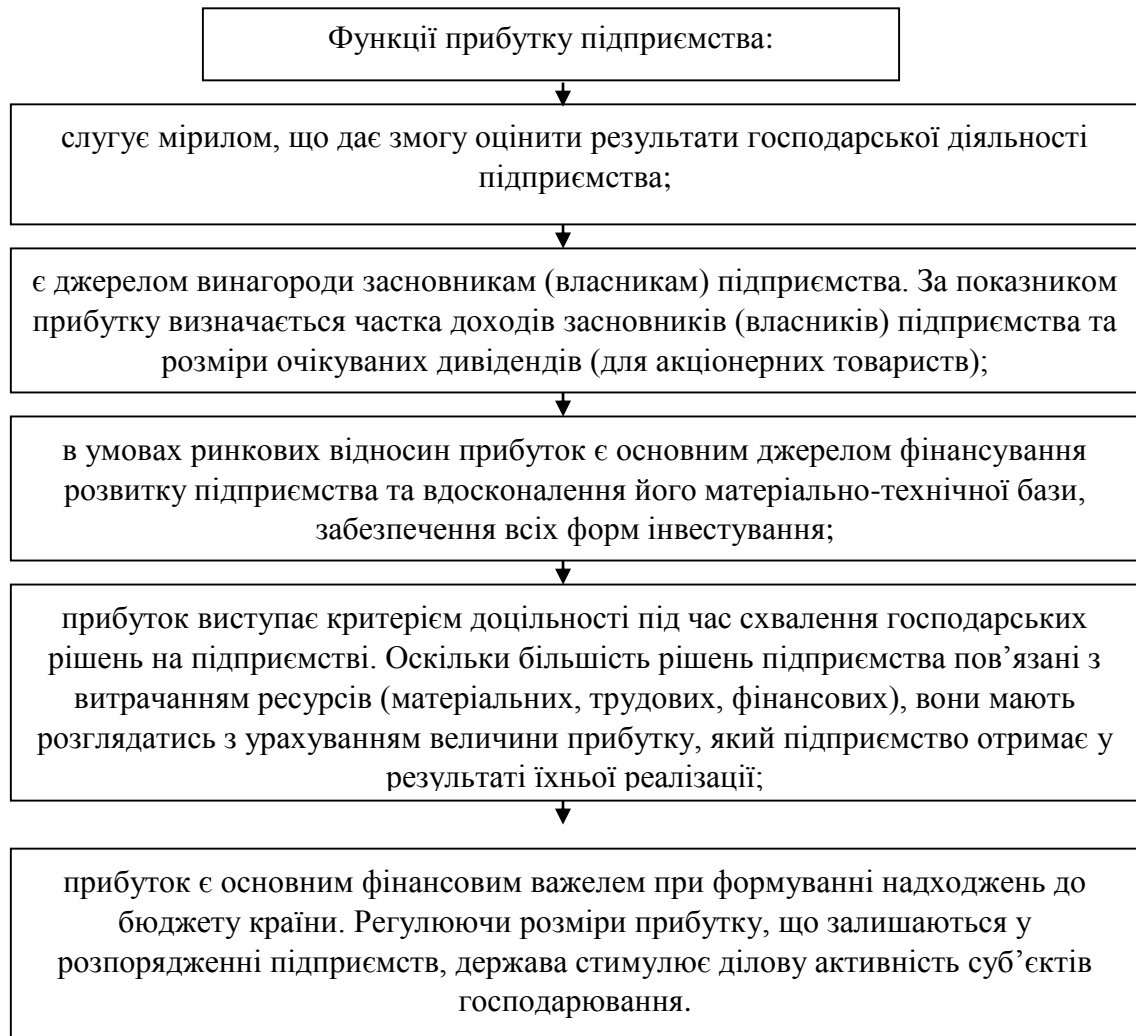
13. Кононенко Л., Юрченко О. Фінансовий аналіз як інструмент оптимізації оподаткування підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-2>
14. Красноруцький О. О., Маренич Т. Г., Марченко В. А., Помогалова Н. В. Трансформація маркетингу аграрних підприємств в умовах воєнного часу. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Т. 8. № 3. С. 10–17.
15. Лепетан І.М. Організація управлінського обліку за центрами витрат у сільськогосподарських підприємствах. *Агросвіт*. 2019. №23. С. 19-24.
16. Литовченко О.Ю. Управління витратами на підприємстві: теоретичний аспект. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 31. С. 301-309.
17. Лищенко М. О. Аналітичний інструментарій визначення основних показників рентабельності. *Економічна аналітика: сучасні тенденції та прогностичні можливості. Збірник матеріалів МНПК*, Київ: КНЕУ, 2019. С. 181-183.
18. Макєєв О. О. Формування механізму управління ресурсним потенціалом суб'єктів аграрного бізнесу. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 5. № 2. С. 393–401. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-2-47> .
19. Малик М., Кравченко С., Шпикуляк О., Гудзь Г. Розвиток малого бізнесу з виробництва зернових, зернобобових культур, насіння соняшнику в умовах воєнного часу. *Економіка АПК*. 2024. № 31(1). С. 41–53. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202401041> .
20. Маркіна І.А., Вороніна В.Л., Рудич А.І. Теоретичні основи управління витратами підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. №4 (115). С. 140-147.
21. Мартиненко М.О. Сутність стратегічного розвитку підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 2 (28), С. 121–125. DOI: 10.31673/2415-8089.2019.022125
22. Мещеряков В. Є., Пономарьова М. С., Должикова І. С. Логістична та маркетингова діяльність як ефективне застосування функцій менеджменту в системі конкурентного середовища та посилення конкурентних переваг Причорноморського регіону. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 52(1). С. 86–92. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2020_52\(1\)__15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2020_52(1)__15)
23. Небилиця О. А. Особливості управління маркетинговою діяльністю підприємств аграрного сектору економіки в умовах воєнного стану. *Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матеріали XVII Міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції, 25 листопада 2022 р.* Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2022. С. 474–479.
24. Непочатенко О. О. Оцінка перспектив конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2019. № 6. С. 45-52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2019_6_8

25. Оболенська, Т. Є., Каленюк, І. С., Яценко, О. М., & Пономарьова, М. С. (2020). Формування та реалізація потенціалу торговельної інтеграції.
26. Пономарьова М. С., Кривошея Є. В. Особливості функціонування та розвиток підприємництва в умовах інтеграційних зрушень. Бізнес-навігатор. 2019. № 1. С. 96–100.
27. Приступа В. І. Теоретико-методичні основи структурної декомпозиції ресурсного потенціалу підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 5. С.156–160. DOI: <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2020-286-5-28> .
28. Програма релокації підприємств. Міністерства економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3e766cf9-f3ca4121-8679-e4853640a99a&title=ProgramaRelokatsiiPidprimstv>
29. Репкін О. Як економічна дипломатія допомагає Україні перемогти у війні з росією. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/12/685629/>
30. Саламін, О., & Поперечний, С. (2024). Актуальні проблеми формування та ефективного використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств в умовах турбулентного ринкового середовища. Економіка та суспільство, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-107>
31. Санкції, запроваджені ЄС щодо Росії через вторгнення в Україну. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine/eu-sanctions-againstrussia-following-invasion-ukraine_uk
32. Смолій Л., Мостов'як М. Україна на ринках органічної агропродовольчої продукції Європейського Союзу: аналітика, тенденції та перспективи. Економіка АПК. 2024. № 31(1). С. 54–63. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202401054> .
33. Стеблюк С. В., Фізер Л. І. Роль фінансового аналізу у визначенні бізнес-стратегії торговельних підприємств. Ефективна економіка. 2020. № 1. DOI: [10.32702/2307-2105-2020.1.52](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.1.52)
34. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.
35. Федюнін С.А., Плевако Н.О., Філоненко М. Ю. Управління стратегічним розвитком підприємства. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2020. № 3(33), С. 45–49. DOI: [10.31673/2415-8089.2020.035155](https://doi.org/10.31673/2415-8089.2020.035155)
36. Циганова, О., & Мурашко, І. (2024). Фінансовий аналіз як основа обліково-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень на підприємстві. Економіка та суспільство, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-115>
37. Шаров О. М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи: монографія; Національний інститут стратегічних досліджень. Київ: НІСД, 2019. 560 с.

38. Шило Л. А., Топоркова О. А. Фінансовий аналіз діяльності акціонерних товариств. Інфраструктура ринку. 2022. Вип. 64. С. 82–88.
39. Popadynets N. et al. The Influence of Globalization Processes on Forecasting the Activities of Market Entities //Journal of Optimization in Industrial Engineering. 2022. Т. 15. №. 1. С. 261–268.
40. Skydan, O., Bugaychuk, V., Grabchuk, I., Sych, K., & Kubrak, S. (2024). Growth of value added as a factor in the development of Ukrainian agriculture in the context of accelerated integration into the EU. *Scientific Horizons*, 27(5), 143-158. doi: 10.48077/scihor5.2024.143.

Додатки

Додаток А

Рис. 1. Функції прибутку підприємства

Джерело: розроблено автором на основі джерел [3, 7].

Додаток А1

Таблиця 1

Класифікація видів прибутку

Класифікаційна ознака	Види прибутку
1. За характером відбиття в обліку	Бухгалтерський прибуток
	Економічний прибуток
2. За характером діяльності підприємства	Прибуток від звичайної діяльності
	Прибуток від надзвичайних
3. За основними видами господарських операцій підприємства	Прибуток від реалізації продукції
	Прибуток від позареалізаційних операцій
4. За основними видами діяльності підприємства	Прибуток від операційної діяльності
	Прибуток від інвестиційної діяльності
	Прибуток від фінансової діяльності
5. За складом елементів, що формують прибуток	Маржинальний прибуток характеризує
	Валовий прибуток характеризує
	Фінансові результати від позареалізаційних операцій.
	Чистий прибуток
6. За характером оподаткування прибутку	Оподаткована частина прибутку.
	Неоподаткована частина прибутку.
7. За характером інфляційної «очистки» прибутку	Номінальний прибуток
	Реальний прибуток
8. За достатністю рівня формування	Нормальний прибуток
	Низький прибуток
	Високий прибуток
9. За ступенем використання	Нерозподілений прибуток
	Розподілений прибуток

Джерело: узагальнено на основі [17, с. 149].

Додаток А2

Таблиця 1

Методи розрахунку прибутку на підприємстві

№	Види прибутку	Формула	Характеристика
1	Оподаткований прибуток	$P_o = D_v - (B_v + A_v)$ D_v – валовий дохід; B_v – валові витрати; A_v – сума амортизаційних відрахувань	Являє собою прибуток (збиток) за період, який визначений відповідно до правил, установлених податковими органами, згідно з якими податки на прибуток підлягають сплаті (відшкодуванню).
2	Плановий прибуток (метод прямого рахунку)	$DeП = (B * Ц) - (B * C)$ B – випуск товарної продукції в планованому періоді в натуральному вираженні; $Ц$ – ціна за одиницю продукції (за вирахуванням ПДВ і акцизів); $З$ – повна собівартість одиниці продукції.	Являє собою попередньо розрахований фінансовий результат діяльності підприємства за певний період часу, що включає очікувані доходи та витрати. Цей показник використовується для планування, прогнозування та управління фінансовими ресурсами підприємства та застосовується, як правило, при невеликому асортименті продукції.
3	Прибуток від операційної діяльності	$P_{од} = ВП - ОВ + ОД_i - ОВ_i$ $P_{од}$ – прибуток від операційної діяльності; $ВП$ – валовий прибуток; $ОД_i$ – інші операційні доходи; $ОВ_i$ – інші операційні витрати [6,с.10].	Являє собою сукупний обсяг прибутку від реалізації продукції й прибутку від інших діяльностей, що не відносяться до інвестиційної або фінансової
4	Обліковий (бухгалтерський) прибуток	$P_{обл} = Ц - С$ $Ц$ – ціна реалізованої продукції $С$ – собівартість реалізованої продукції	Відображає суму прибутку (збитку) до оподаткування, яка визначена в бухгалтерському обліку і відображена у Звіті про фінансові результати за звітний період.
5	Прибуток від інвестиційної діяльності	$P_{ид} = \text{Дохід від участі в капіталі} + \text{Інші інвестиційні доходи} - \text{Втрати від участі в капіталі} - \text{Інші інвестиційні витрати}$	Характеризує підсумковий фінансовий результат від операцій з придбання (спорудження, виготовлення) і продажу – основних фондів, нематеріальних активів і інших необоротних активів, а також короткострокових фінансових інвестицій, які не є еквівалентами коштів.
6	Маржинальний прибуток	$MP = ЧД_{од} - ЗВ$ MP – маржинальний прибуток; $ЧД_{од}$ – чистий дохід від операційної діяльності; $ЗВ$ – змінні витрати [6,с.78].	Характеризує суму чистого доходу від операційної діяльності за винятком суми змінних витрат [24,с.65].

Джерело: узагальнено на основі [38, с. 211].

Додаток А3

Таблиця 2

Динаміка конкурентної боротьби: вдалі ходи та слабкі рішення

Вдалі ходи	Слабкі рішення
Конкурентам важко це повторити – їх компаніям це обійдеться дорожче	Просто збільшити витрати на рекламу: <ul style="list-style-type: none"> - легко повторити; - не вражає конкурентів
Використання можливостей вашої компанії	Зниження цін компанією з високою собівартістю продукції: <ul style="list-style-type: none"> - дає переваги конкурентам з низкою собівартістю продукції; - загострює суперництво, провокує війну цін
Зміцнення або збереження галузевої структури	Ломка галузевої структури
Націленість на незайняті позиції	Копіювання дій конкурентів
Випередження конкурентів	Намагання впливати на конкурентів після того, як вони прийняли рішення: <ul style="list-style-type: none"> - провокує конкурентів; - породжує емоційну реакцію
Адекватна відповідь (око за око)	
Подача ясного сигналу	
Визначене та переконливе рішення, яке: <ul style="list-style-type: none"> - важко відмінити; - виглядає переконливо для всіх 	

Джерело: узагальнено на основі [32].

Додаток Б

Таблиця 3

Структура товарної продукції у СФГ «Шателюк»

Вид продукції	2021 р.		2022 р.		2023 р.		В середньому за три роки	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Продукція рослинництва – всього	49373,1	91,7	52084,4	79,5	63861,9	97,3	55106,5	89,4
зернові та зернобобові – всього	16421,8	30,5	13561,6	20,7	8401,2	12,8	12794,9	20,7
пшениця озима	7484,0	13,9	6813,6	10,4	722,0	1,1	5006,5	8,1
жито	699,9	1,3	131,0	0,2	-	-	277,0	0,4
гречка	7214,8	13,4	1113,8	1,7	6,6	0,01	2778,4	4,5
кукурудза на зерно	53,8	0,1	2620,6	4	4397,5	6,7	2357,3	3,8
ячмінь озимий	-	-	851,7	1,3	-	-	283,9	0,5
ячмінь ярий	538,4	1	1637,9	2,5	3216,1	4,9	1797,5	2,9
овес	430,7	0,8	393,1	0,6	26,3	0,04	283,4	0,5
соняшник	2907,5	5,4	-	-	2165,9	3,3	1691,1	2,7
соя	29882,3	55,5	35967,7	54,9	46075,1	70,2	37308,4	60,5
інша продукція рослинництва, не названа вище	161,5	0,3	2555,1	3,9	7285,4	11,1	3334,0	5,4
Продукція тваринництва – всього	2799,8	5,2	7927,3	12,1	656,3	1,0	3794,5	6,2
у тому числі ВРХ	269,2	0,5	1375,8	2,1	-	-	548,3	0,9
свиней	1884,5	3,5	6355,0	9,7	656,3	1,0	2965,3	4,8
молоко	646,1	1,2	131,0	0,2	-	-	259,0	0,4
Послуги в рослинництві і тваринництві	1722,9	3,2	5568,8	8,5	1115,8	1,7	2802,5	4,5
Продукція сільського господарства і послуги – всього	53842,0	100	65515	100	65634	100	61663,7	100

Джерело: розраховано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

Додаток Б1

Таблиця 4

**Ефективність використання трудових ресурсів та продуктивність
праці у СФГ «Шателюк»**

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р.	
				(+,-)	%
Середньорічна чисельність працівників, чол	63	61	56	-7	
Відпрацьовано за рік 1 працівником, годин	2008	2000	2008	-	100,0
Відпрацьовано за рік 1 працівником, днів	251	250	251	-	100,0
Коефіцієнт використання трудових ресурсів	0,69	0,68	0,69	-	-
Навантаження на 1-го середньорічного працівника, га сільськогосподарських угідь	37,81	39,34	42,07	4,26	111,26
ріллі	34,87	36,06	40,53	5,66	116,23
Отримано чистого доходу на 1 працівника, тис. грн. по підприємству	854,6	1075,96	1172,04	317,44	137,14
в рослинництві	760,59	957,60	1043,12	282,53	137,15
в тваринництві	94,0	118,35	128,92	34,92	137,15

Джерело: розраховано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

Додаток Б2

Таблиця 5

**Економічна ефективність виробництва продукції рослинництва у
СФГ «Шателюк»**

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р.	
				(+,-)	%
Урожайність з 1 га, ц:					
зернових та зернобобових	27,0	49,4	40,2	13,2	149,0
соняшник	12,2	19,3	-	-12,2	-
соя	25,8	21,5	34,0	8,2	131,8
Виробнича собівартість 1 ц., грн.:					
зернових та зернобобових	130,5	95,4	624,6	494,1	478,5
соя	458,0	-	-	-458,0	-
соняшник	249,3	178,3	351,5	102,1	141,0
Отримано прибутку(+), збитку(-) від реалізації продукції рослинництва, всього тис.грн.	10001,4	4357,7	1952,6	-8048,8	19,5
в тому числі з розрахунку на:					
- 1 га сільськогосподарських угідь, грн.	1,6	0,6	0,2	-1,3	15,3
- 1 середньорічного працівника рослинництва, грн.	129,9	46,9	18,4	-111,5	14,2
Рівень рентабельності галузі, %	31,1	17,0	2,3	-28,9	-

Джерело: розраховано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

Додаток Б3

Таблиця 6

**Економічна ефективність виробництва продукції тваринництва у
СФГ «Шателюк»**

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р.	
				(+,-)	%
Продуктивність тварин:					
Середньорічний надій молока від 1 корови, кг	2712,7	333,3	-	-2712,7	-
Середньорічний приріст 1 гол. ВРХ на відгодівлі, ц	1,6	0,2	-	-1,6	-
Середньорічний приріст 1 гол. свиней на відгодівлі, ц	1,1	7,9	0,6	-0,4	59,8
Виробнича собівартість 1 ц, грн.:					
молока	542,0	470,9	-	-542,0	-
м'яса ВРХ	2795,9	30476,5	-	-2795,9	-
м'яса свиней	920,7	2408,3	36804,9	35884,2	3997,5
Отримано прибутку(+), збитку(-) від реалізації продукції тваринництва, всього тис.грн.	-1151,5	-162,2	-643,9	507,6	55,9
- 1 га сільськогосподарських угідь, грн.	-0,2	0,0	-0,1	0,1	43,7
- 1 середньорічного працівника тваринництва, грн.	-57,6	-16,2	-6,1	51,5	10,6
Рівень рентабельності галузі, %	-32,6	-3,4	-42,7	-10,1	-

Джерело: розраховано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

Додаток Б4

Таблиця 7

**Розрахунок показника рентабельності реалізованої продукції за
чистим прибутком СФГ «Шателюк»**

Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. +, - до 2013 р.
Чистий прибуток, тис. грн	809	976	1234	425
Чистий дохід (виручка), тис. грн	53842	65515	65634	11792
Рентабельність реалізованої продукції (R0), %	-2,3	2,3	5,7	

Джерело: розраховано за фінансово-економічною звітністю СФГ «Шателюк».

Додаток Б5

Таблиця 8

**Розрахунок коефіцієнта трансформації
СФГ «Шателюк»**

Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. +, - до 2013 р.
Чистий дохід (виручка), тис. грн	809	976	1234	425
Активи, тис. грн	10698132	9096718	9271320	-1426812
Коефіцієнт трансформації (Ктр), %	65,1	76,4	52,6	-12,5

Джерело: складено автором за даними підприємства

Додаток Б6

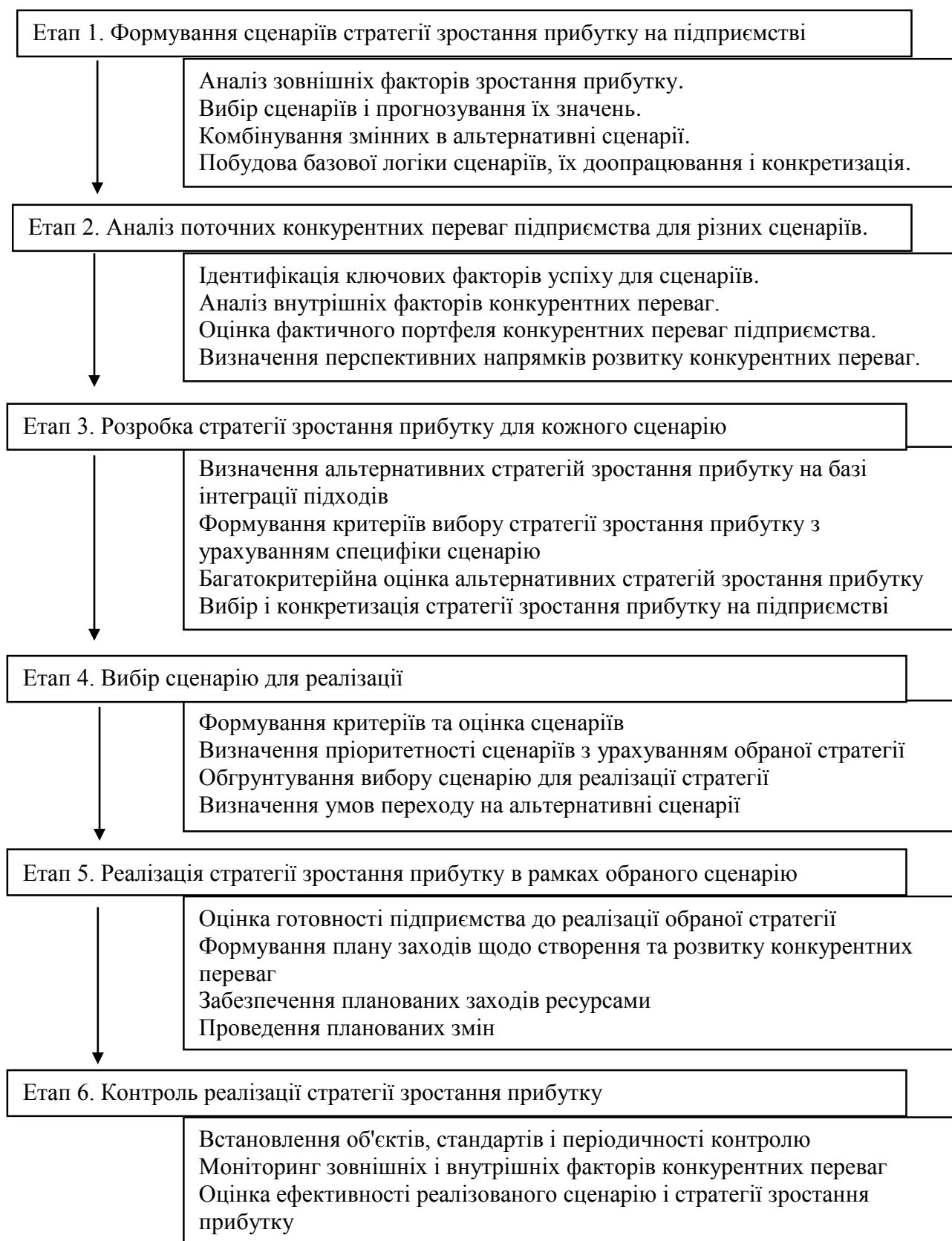
Таблиця 9

**Розрахунок показника рентабельності капіталу
СФГ «Шателюк»**

Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2013 р. +, - до 2011 р.
Чистий прибуток, тис. грн	-158467	394182	113029	271496
Активи, тис. грн	10698132	9096718	9271320	-1426812
Рентабельність капіталу (ROA), %	-1,5	4,33	1,2	2,7

Джерело: складено автором за даними підприємства.

ДОДАТОК В

Рис. 2. Послідовність обґрунтування стратегії СФГ «Шателюк»

Джерело: складено на основі джерела [21].

Додаток В1
PEST – аналіз СФГ «Шателюк»

Таблиця 10

Група факторів	Часткові фактори	Напрямок оцінки
Р – політичні фактори	Довіра до президента України	-
	Поточне законодавство, що регулює економічні і політичні відносини	-
	Очікувані зміни в законодавстві за цими напрямками	+
	Вибори до ВРУ	+
	Узгодженість вітчизняного законодавства з європейським	-
	Політична стабільність у державі	-
	Стабільність уряду	-
	Посилення (послаблення) контролю за діяльністю бізнесу	+
	Сила впливу профспілок на захист професійних і матеріальних інтересів трудових колективів підприємств	-
	Регулювання й обмеження міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією та продовольством	-
Е – економічні фактори	Економічне зростання (спад)	+
	Величина ВВП	-
	Рівень інфляції	-
	Динаміка ставки рефінансування	+
	Відсоткові ставки за кредитами	-
	Платоспроможний попит (купівельна спроможність населення)	-
	Обмінні курси валют (стабільність гривні)	+
	Податкове законодавство для сільськогосподарських товаровиробників	+
	Вартість енергоносіїв	-
	Державне регулювання цін на сільськогосподарську продукцію й продовольства	+
S – соціальні фактори	Підвищення цін постачальниками	-
	Зміни в базових цінностях	-
	Зростання (зниження) чисельності населення	-
	Зміни в стилі і рівні життя	-
	Міграція населення	-
	Темпи зростання мінімальної заробітної плати порівняно з темпами інфляції	-
Т – технологічні фактори	Тенденції до зростання (зниження) освітнього рівня населення	+
	Розвиток інформаційних технологій	+
	Розвиток агротехніки та їх застосування	+
	Доступ до нових технологій	-
	Швидкість зміни технологій, їх життєвий цикл	-
	Застосування нематеріальних активів у агропромисловому виробництві	-
	Нові продукти в переробній галузі	+
	Витрати на НДДКР	-
Забезпеченість підприємств інформацією про досягнення НТТП	-	
Потенціал інновацій в АПК	+	

Джерело: власні дослідження

Додаток В2

Таблиця 11

SWOT – аналіз переваг та загроз для СФГ «Шателюк»

<p>Внутрішнє середовище</p> <p>Зовнішнє середовище</p>	<p>Сильні сторони S</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стабільний попит на продукцію. 2. Висока кваліфікація управлінського персоналу. 3. Достатня сировинна база. 4. Хороша мотивація персоналу. 5. Ціни доступніші ніж у конкурентів. 6. Високий контроль якості продукції. 7. Використання найсучаснішої техніки та технології виробництва. 	<p>Слабкі сторони W</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неповне використання виробничих потужностей. 2. Зростання витрат на енергоресурси. 3. Певна циклічність діяльності, нерівномірність отримання прибутків. 4. Відсутність структур та підрозділів з маркетингу.
<p>Можливості O</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розширення асортименту продукції. 2. Збільшення прибутковості підприємства. 3. залучення найновітнішої техніки. 4. Нарощування товарообігу. 5. Державна підтримка. 	<p>Очікування S+O</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Широкий асортимент продукції буде сприяти виходу на нові ринку. 2. Застосування прогресивних форм та систем оплати праці. 3. Оволодіння найсучаснішими видами виробництв, технологій. 4. Підвищення державної підтримки. 	<p>Очікування W+O</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диверсифікація виробництва. 2. Активна участь маркетингу у ціноутворенні та просуванні на ринку. 3. Спрямування інвестицій на розвиток продукції тваринництва.
<p>Загрози T</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значна кількість конкурентів. 2. Політична нестабільність. 3. Несприятлива економічна ситуація в державі. 4. Підвищення загального рівня цін на сировину. 	<p>Очікування S+T</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диференціація діяльності. 2. Поліпшення умов праці. 3. Поліпшення та розвиток систем матеріального та морального стимулювання праці. 4. Застаріле устаткування спричинює більші затрати сировини. 	<p>Очікування W+N</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Несприятлива політика може призвести до виходу з галузі. 2. Оптимізація обсягу випуску продукції. 3. Низький рівень заробітної плати буде сприяти подальшому скороченню на підприємствах професійних працівників. 4. Оптимізувати кадровий склад.

Джерело: власні дослідження

Додаток В3

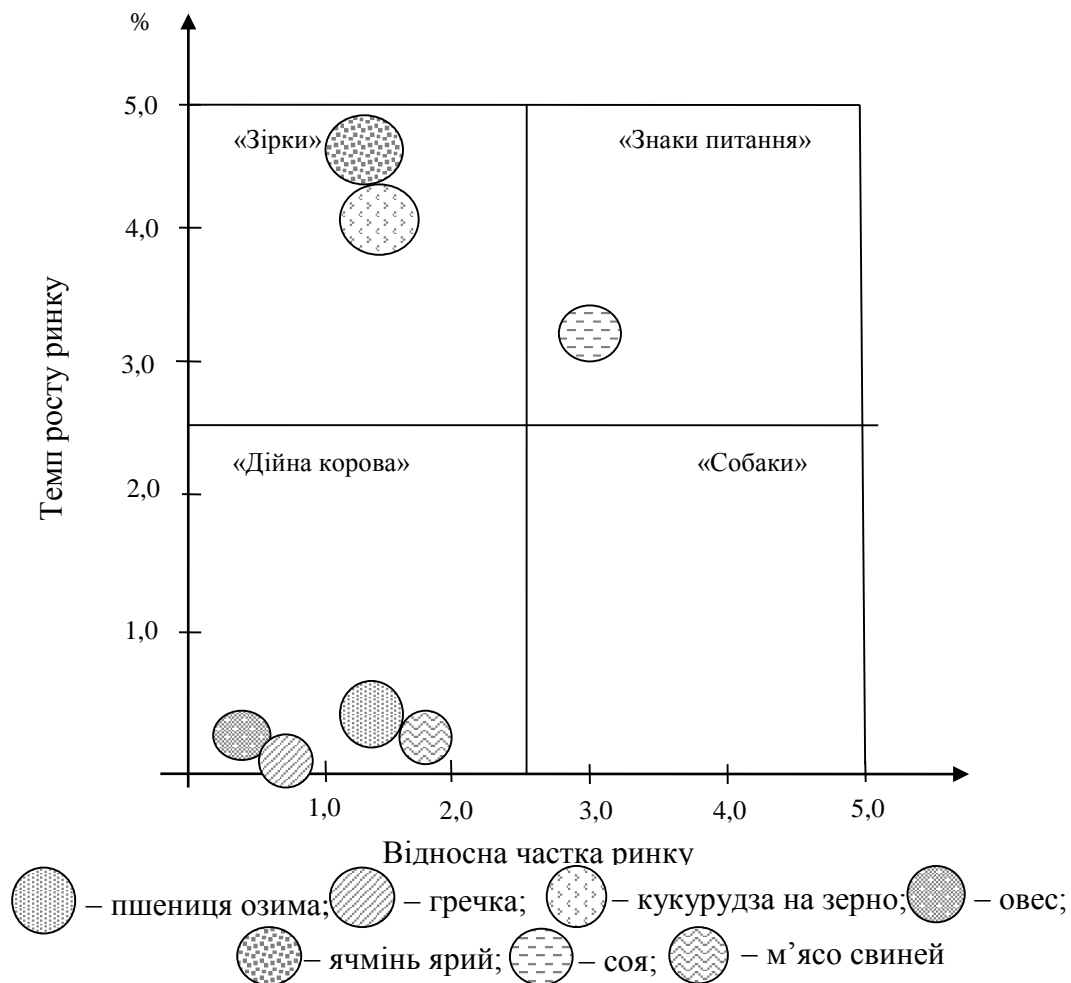
Таблиця 12

Місце основних видів продукції СФГ «Шателюк» на відповідному сегменті сільськогосподарської продукції

Вид продукції	Темп зростання ринку	Відносна частка ринку	Квадрат БКГ
Пшениця озима	0,3	1,3	«Дійна корова»
Гречка	0,0	0,9	«Дійна корова»
Кукурудза на зерно	4,0	1,6	«Зірки»
Ячмінь ярий	4,6	1,2	«Зірки»
Овес	0,2	0,5	«Дійна корова»
Соя	3,1	3,0	«Знаки питання»
М'ясо свиней	0,2	1,9	«Дійна корова»

Джерело: власні дослідження

Додаток В4

Рис. 3. Матриця БКГ СФГ «Шателюк»

Джерело: власні дослідження

Додаток В5

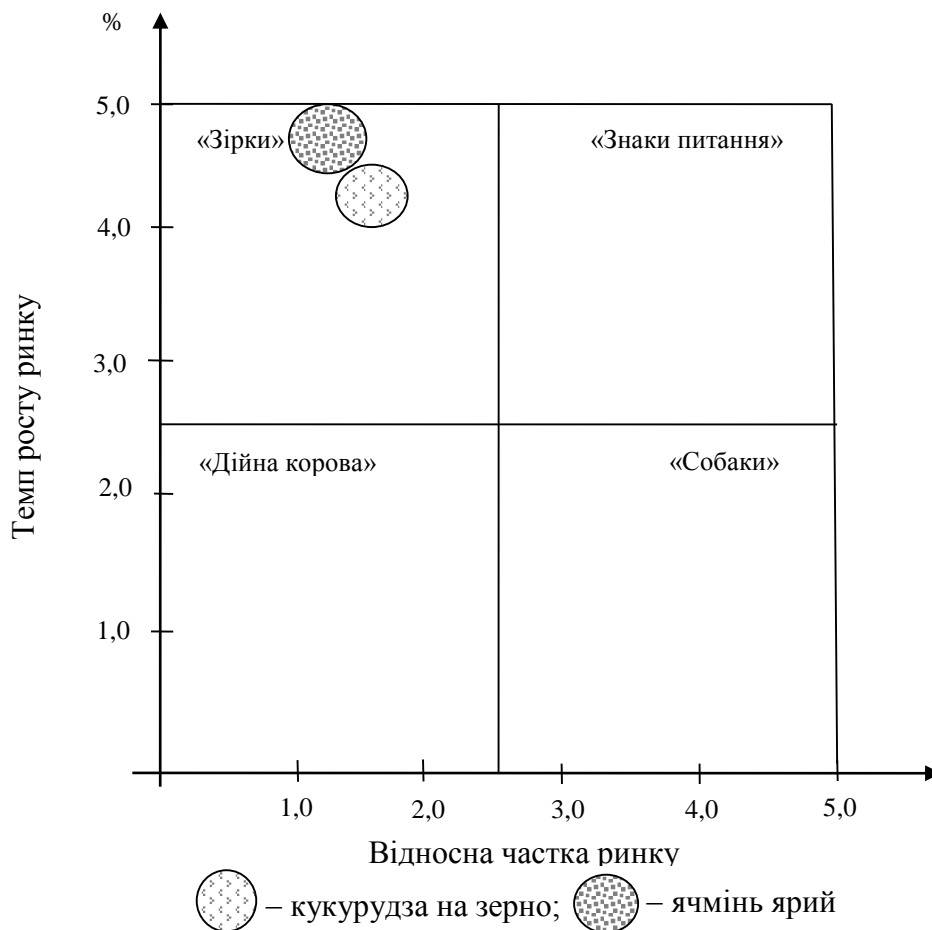
Таблиця 13

Продукти лідери СФГ «Шателюк» за розрахунками матриці БКГ

Вид продукції	Темп зростання ринку	Відносна частка ринку	Квадрат БКГ
Кукурудза на зерно	4,2	1,8	«Зірки»
Ячмінь ярий	4,8	1,6	«Зірки»

Джерело: власні дослідження

Додаток В6

Рис. 4. Прогнозований стан матричного портфелю продукції СФГ «Шателюк»

Джерело: власні дослідження

Додаток В7

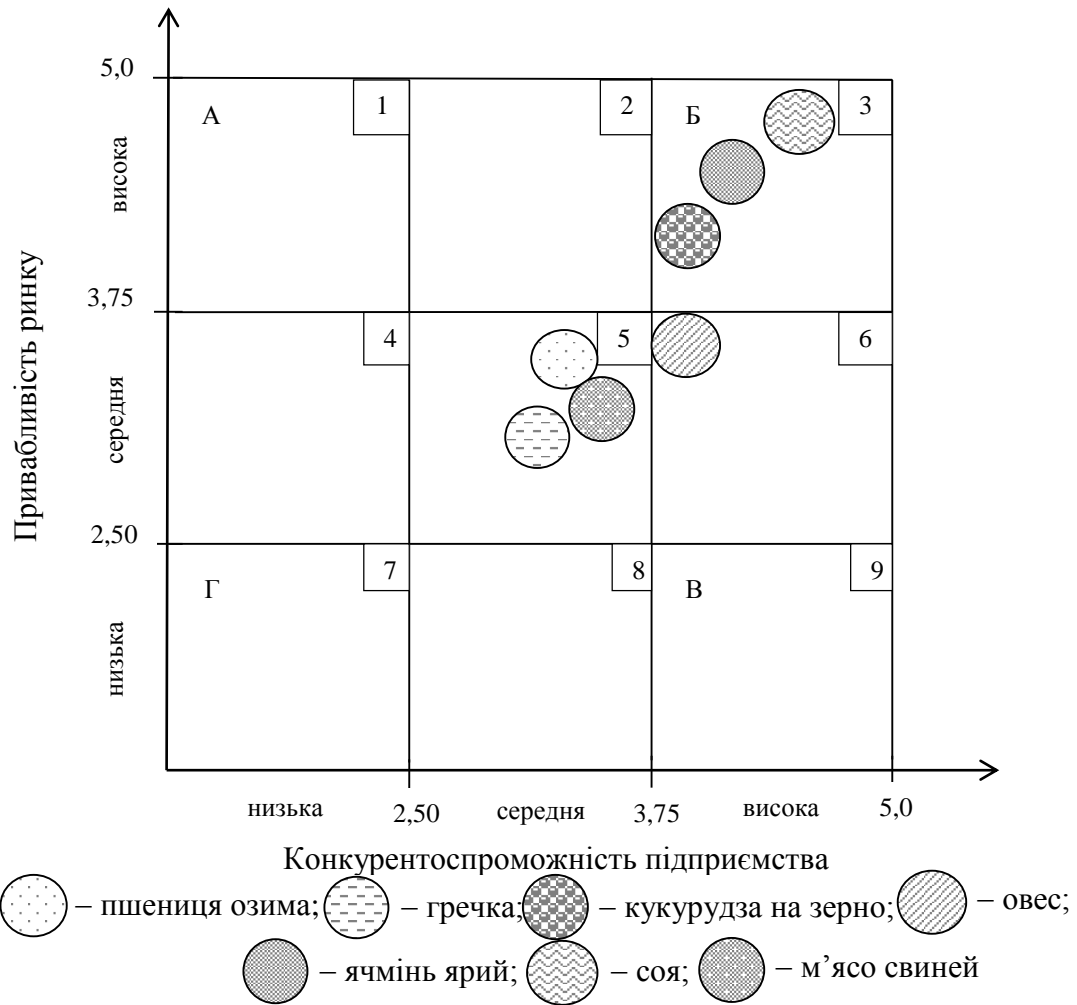

Рис. 5. Матриця Мак-Кінсі та Дж. Електрик

Джерело: власні дослідження

Додаток В8

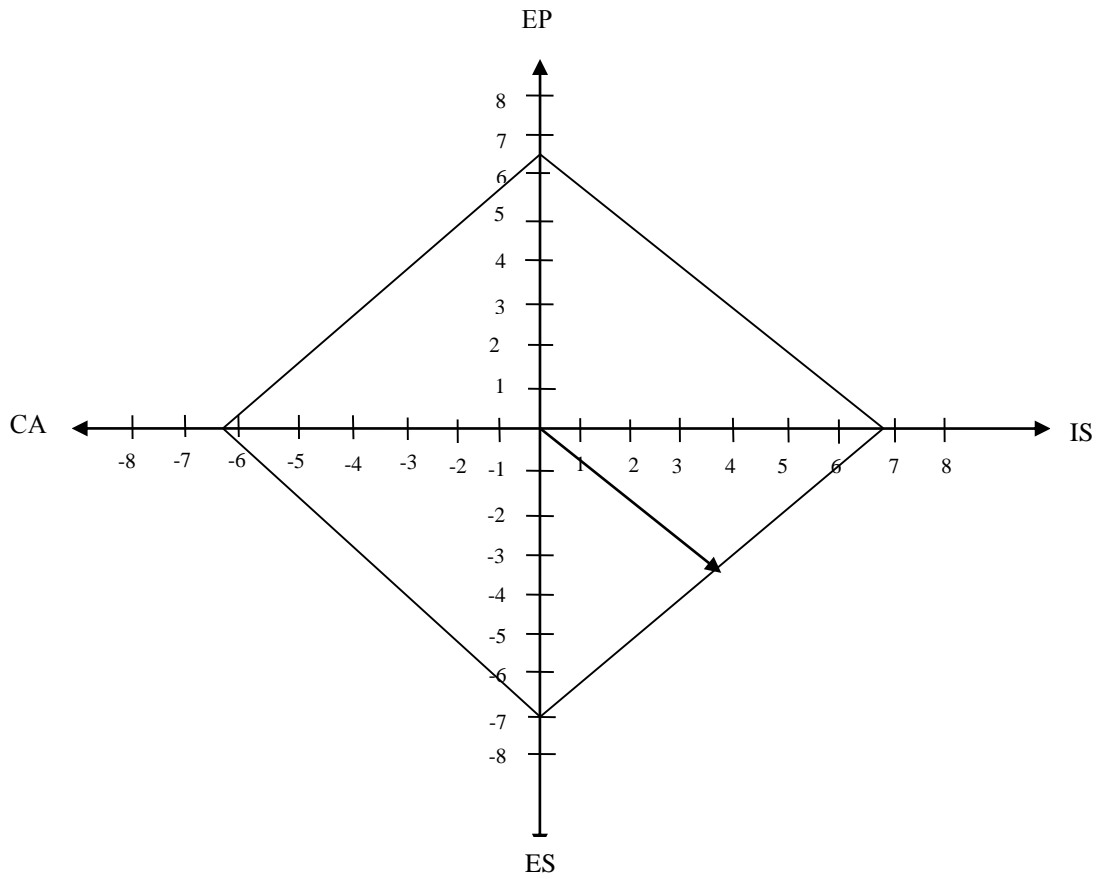
Таблиця 14

Визначення складових для побудови матриці SPACE

Внутрішня стратегічна позиція					Зовнішня стратегічна позиція				
<i>Економічний потенціал (EP)</i>					<i>Стабільність середовища (ES)</i>				
Фактори	Показник	Оцінка	Вага	Σ оцінка	Фактори	Показник	Оцінка	Вага	Σ оцінка
1	Норма прибутку	7	0,34	2,38	1	Темпи зростання	6	0,36	2,16
2	Виробничі витрати	8	0,26	2,08	2	Вплив іноземного капіталу на розвиток галузі	5	0,18	0,9
3	Рентабельність вкладеного капіталу	6	0,23	1,38	3	Вплив НТП на розвиток галузі	8	0,35	2,8
4	Рентабельність інвестицій	6	0,17	1,02	4	Ступінь впливу держави на галузь	8	0,11	0,88
Усього				6,86	Усього				6,74
<i>Конкурентні переваги (CA)</i>					<i>Привабливість галузі (IS)</i>				
Фактори	Показник	Оцінка	Вага	Σ оцінка	Фактори	Показник	Оцінка	Вага	Σ оцінка
1	Структура асортименту продукції	7	0,40	2,8	1	Рівень конкуренції	7	0,28	1,96
2	Цінова політика	6	0,22	1,32	2	Загальна привабливість галузі	8	0,32	2,56
3	Рівень розвитку маркетингу	5	0,18	0,9	3	Залежність розвитку галузі від кон'юнктури ринку	5	0,18	0,9
4	Рівень якості продукції	6	0,20	1,2	4	Стадія життєвого циклу галузі	7	0,22	1,54
Усього				6,22	Усього				6,96

Джерело: власні дослідження

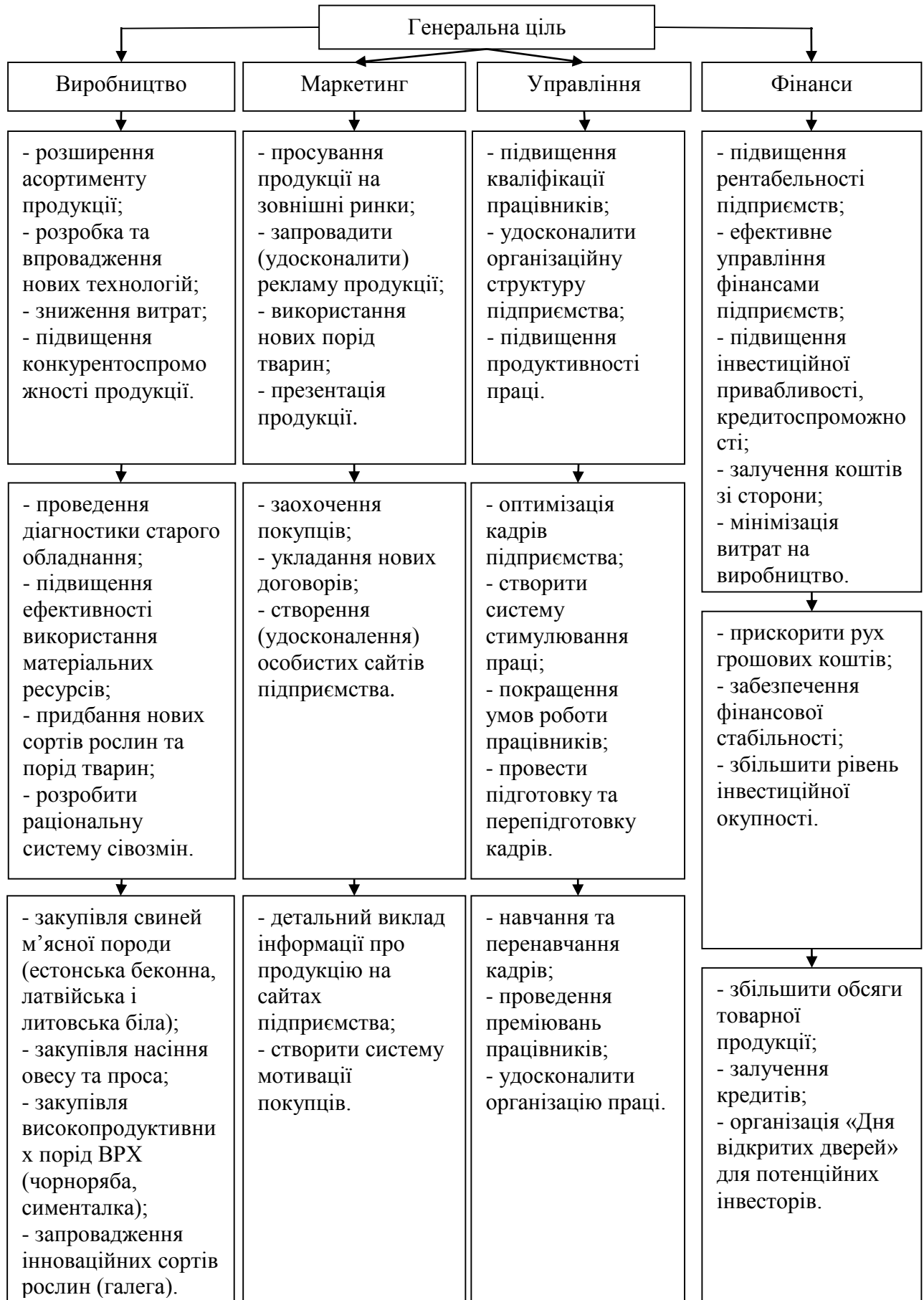
Додаток В9

Рис. 6. Визначення виду стратегії для зростання прибутку підприємства в системі координат SPACE

Джерело: власні дослідження

Додаток В10

Рис. 7. «Дерево цілей» СФГ «Шателюк»

Джерело: власні дослідження

Додаток В11

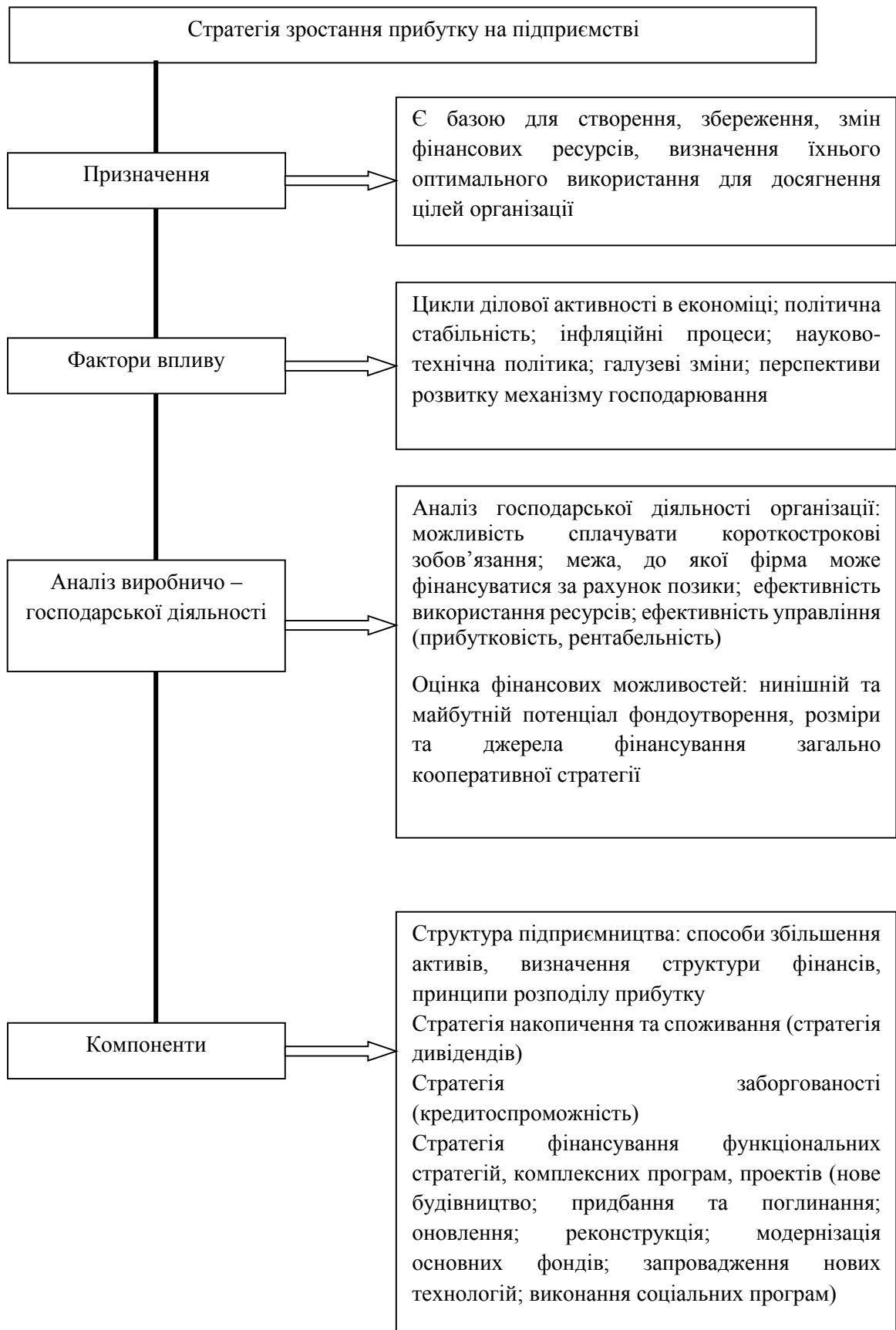

Рис. 8. Процес розробки та реалізації стратегії зростання прибутку

СФГ «Шателюк»

Додаток В12

Рис. 10. Стратегія зростання прибутку у СФГ «Шателюк»

Додаток В13

Таблиця 15

Розрахунок собівартості збирання зернових культур комбайнами

Показник	Зернозбиральні комбайни при використанні				
	В межах СФГ «Шателюк»			в міжгосподарській кооперації	
	Домінатор Мега 204	Домінатор Мега 208	Дон-1500 Б	Домінатор Мега 204	Домінатор Мега 208
Ціна комбайнів, тис грн	1411,2	1124,0	430,4	432,3	420,8
Сезонне завантаження, гол.	200,0	200,0	200,0	600,0	600,0
Урожайність, ц/га	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Продуктивність: га/год.	1,8	2,3	1,8	1,8	2,3
т/га	616,0	805,0	630,0	616,0	805,0
Зібрано за сезон: га	352,0	460,0	360,0	1056,0	1380,0
т	1232,0	1610,0	1260,0	3696,0	4830,0
Витрата палива: кг/га	4,1	4,9	5,5	4,1	4,9
кг/т	1,2	1,4	1,6	1,2	1,4
Собівартість: грн/га	1840,3	1780,2	1836,5	1789,6	1712,3
грн/т	1144,8	1126,2	1184,7	1174,1	1165,2
У тому числі:					
амортизація (знос): грн/га	247,2	213,0	94,2	82,4	71,0
грн/т	70,6	60,9	26,9	23,5	20,3
ремонт, технічне обслуговування	70	70	150	150	150
грн/га	173,0	149,1	141,3	123,6	106,5
грн/т	49,4	42,6	40,4	35,3	30,4
витрата пально-мастильних матеріалів, кг	7,8	9,3	10,5	7,8	9,3
грн./т	420,2	440,7	500,9	352,2	452,7
оплата праці: грн./га	1085,0	1085,0	1085,0	1085,0	1085,0
грн./т	300,1	300,1	300,1	300,1	300,1
накладні витрати: грн./га	430,9	380,2	250,7	240,6	190,8
грн./т	120,5	100,9	70,3	60,4	50,7

Джерело: власні дослідження.

Додаток В14

Таблиця 16

Розрахунок потреби в інвестиціях СФГ «Шателюк»

Напрямки витрат	Обсяг витрат, тис грн	Джерела фінансування
Проектні роботи	60,0	кредити банків
Машини та обладнання	1425,0	власний капітал
Монтажні та пусконаладжувальні роботи	12,0	власний капітал
Навчання персоналу	10,0	власний капітал
Товарно-матеріальні запаси	545,0	власний капітал
Оборотні кошти	160,0	інвестиційні кредити банків
Інші витрати пов'язані з організацією виробництва	50,0	інвестиційні кредити банків
Всього необхідних інвестиційних	2262,0	-

Джерело: власні дослідження.

Додаток В15

Таблиця 17

Джерела фінансування грошових коштів і припущення щодо їх повернення в СФГ «Шателюк»

Джерела фінансування	Сума, тис. грн	Припущення щодо повернення боргу
Борг (кредит), грн	2262,0	Вся продукція буде спрямована на продаж Початок збору врожаю 1.08.2025р. Фіксований податок, акциз і експортне мито відсутні
Загальна потреба в грошових коштах, грн	2262,0	
% по кредиту	22,25	

Джерело: власні дослідження.

Додаток В16

Таблиця 18

Розрахунок виручки від реалізації озимої пшениці СФГ «Шателюк» на перспективу

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Обсяги реалізації, т	300	300	300	300
Ціна, грн/т	7800	7800	7800	7800
Виручка від реалізації, тис.грн	2340	2340	2340	2340

Джерело: власні дослідження.

Додаток В17

Таблиця 19

Розрахунок експлуатаційних витрат СФГ «Шателюк»

Показник	2025 р.	2026 р.	2027 р.	20248р.
Насіння, грн.	175,0	190,0	1112,5	1120,0
Мінеральні добрива, засоби захисту рослин, тис. грн	34,0	40,8	51,0	54,4
Нафтопродукти, тис. грн	85,0	102,0	127,5	136,0
Інші матеріальні витрати, тис.грн	31,0	37,2	46,5	49,6
Прямі витрати на оплату праці, тис. грн	22,0	26,4	33,0	35,2
Загальновиробничі витрати, грн тис. грн	10,0	12,0	15,0	16,0
Відрахування на соціальні заходи, тис. грн	8,0	9,6	12,0	12,8
Всього, тис. грн	1265,0	1318,0	1397,5	1424,0

Джерело: власні дослідження.